

La Ondo de Esperanto

Internacia sendependa almanako en Esperanto. 2024. №3

Internacia sendependa almanako en Esperanto. 2024. №3 (321)

La Ondo de Esperanto aperas kiel bitgazeto laŭ la normoj “pdf” kaj “ePub”.

Aperas ĉiusezone. Senpaga literatura suplemento jarfine.

Fondita en 1909 de Aleksandr Saĥarov. Refondita en 1991.

Eldonas kaj administras: Halina Gorecka

Redakcio:

Aleksander Korĵenkov (redaktoro)

Paweł Fischer-Kotowski (vicedaktoro)

Peter Baláž

Stanislav Belov

István Ertl

Irina Gonĉarova

Povilas Jegorovas

Wolfgang Kirschstein

Paŭlo Moĵajevo

Poŝta adreso: RU-236039 Kaliningrad, Staropregolskaja nab., 10-13, Ruslando

Retpoŝta adreso: laondodeesperanto@gmail.com

Retejoj: <https://esperanto-ondo.ru>, <https://sezonoj.ru>

Abontarifo por 2024 aŭ 2025

Abonanto: 15 eŭroj, 15 usonaj dolaroj, 60 zlotoj, 850 rubloj

Amiko: 30 eŭroj, 30 usonaj dolaroj, 120 zlotoj, 1700 rubloj

Patrono: 100 eŭroj, 100 usonaj dolaroj, 400 zlotoj, 5500 rubloj

Anonctarifo

Plena paĝo: 50 eŭroj (5000 ruslandaj rubloj)

Duona paĝo: 30 eŭroj (3000 rubloj)

Kvarona paĝo: 15 eŭroj (1500 rubloj)

Okona paĝo: 10 eŭroj (1000 rubloj)

Triona rabato pro ripeto.

Donacoj: La donacoj estas danke akceptataj ĉe la redakcia adreso (ruslandaj rubloj) aŭ ĉe nia UEA-konto “avko-u” ĉe UEA.

Recenzoj: Bonvolu sendi du ekzemplerojn de la recenzota libro, kasedo, disko k. a. al la redakcia adreso.

Represoj: Oni povas represi tekstojn kaj bildojn nur kun permeso de la redakcio aŭ de la aŭtoro kaj kun indiko de la fonto.

“La Ondo de Esperanto” (Волна эсперанто). 2024, №3 (321).

Ежеквартальный журнал на языке эсперанто.

Учредитель и издатель: Горецкая Г. Р. Редактор: Корженков А. В.

Подписано в печать: 7 октября 2024 г.

© La Ondo de Esperanto, 2024

Bazaj informoj pri <i>La Ondo de Esperanto</i>	2
En ĉi tiu numero.	3
Temo	5
Jukka Pietiläinen. Unika okazaĵo en Aruŝo	6
Rezolucio de la 109a Universala Kongreso de Esperanto	9
Miora Raveloharison. Afrika Kongreso de Virinoj	10
Aleksander Korĵenkov. Adiaŭ, Aruŝo! Saluton, Brno!	12
Ranja Zafinifotsy. La Infana Kongreseto unuafoje okazis en Afriko.	13
Diplomoj de UEA pri Elstara kaj Elstara Arta Agadoj	14
Du laŭreatoj de la premio Deguĉi 2024.	15
Miguel Gutiérrez Adúriz. Rezulto de la Belartaj Konkursoj de UEA en 2024.	16
Eventoj	18
Roman Raljko. IJK-80: Malfacila vojo al kaj el Ŝventoj	19
Lars Sözüer. 1500 kilometroj sur du radoj.	23
Aristóphio Andrade Alves Filho. ILEI-kongreso, unuafoje en Brazilo, duafoje en Sudameriko	25
Nova estraro de ILEI	27
Novembraj C2-ekzamenoj.	27
Ulrich Matthias. Pola Kongreso en Kalisz – sukcesega kaj kortuŝa	28
Ilona Koutny. UAM: Bonaj rezultoj de la unika eksperimento	30
Ilona Koutny. Fino de la Interlingvistikaj Studoj en Poznano.	31
Ilona Koutny. Interlingvistika sekcio en Internacia Lingvistica Kongreso	33
Russ Williams. La 38a Arkones: Laŭdire la lasta.	34
Bill Maxey. NASK-2024: 25 lernohoroj kaj multo alia	37
Steven Cybulski. Postkongresozaj notoj el Usono	39
Dennis Keefe. Ni venis, ni vidis, ni Valenciis	41
Ulrich Matthias. Itala Kongreso: Impona kiel ĉiam.	43
Vinko Markovo. Oportuna jubileo por SAT-Kongreso	44
Surinsula kongreso de kroataj esperantistoj	45
Nedeljka Ložajić. Interkulture kaj inkluzive en la ĉefurbo de Serbio	47
Gražina Opuskienė. La 58a BET en la Kultura Ĉefurbo de Eŭropo	49
Povilas Jegorovas. Kunflugo kun eŭrop-parlamentano kaj aliaj famuloj	51
Povilas Jegorovas. Ekspozicio omaĝe al Petras Čeliaskas	53
Felix Zesch. La 45a REF: Gajaj en Geyer.	54
Heinz-Wilhelm Sprick. Rata Rendevuo kun muzeo, ĝardeno kaj piroteknikaĵoj	55
Bert Schumann. La verda somero en Grezilhono.	57
Esperanto-kurso por hispanlingvanoj	58
Irina Gonĉarova. KLERo: Survoje al la junulara Movado en Ruslando.	59
Irina Gonĉarova. La dua Kalejdoskopio de lingvoj en Odincovo	61
Lupo. La Verdaj Skoltoj tendumadis en Ĉeĥio.	62
IJK 2025 okazos en Indonezio	63
Bonvenon al BET-59	64
BET-59: Konatiĝu kun Arno Lagrange.	66

Aleksander Korĵenkov. Aliĝu al UK-110 en Brno	67
Lu Wunsch-Rolshoven. Novjara Renkontiĝo denove en Wiesbaden	67
JES: Unuafoje en Belgio	68
3a NaturAmikara KulturSemajno en Esperanto.	68
La 5a Virtuala Kongreso de Esperanto	69
Halina Gorecka, Aleksander Korĵenkov. Ni funebras kaj kondolencas	70
Tribuno	71
Vytautas Šilas. Kaptu la okazon por trovi la urbon Kaŭno.	72
Etsuo Miyoshi. Politikistoj de EU kaj Esperanto	77
Etsuo Miyoshi. Konfirmo pri samrajteco de Esperanto ĉe Eŭropa Unio	78
Renato Corsetti. Eŭropaj komencOntoj.	79
Renato Corsetti, Ulrich Matthias, Keyhan Sayadpour. Solidara kampanjo: Helpi la edzon de Miora.	80
Halina Gorecka, Aleksander Korĵenkov. Redakcie	81
Aleksander Korĵenkov. Telegramo: Pli ol 400 abonantoj de “Esperanto-novaĵoj”	81
Mesaĝo de UEA okaze de la Internacia Tago de Paco, la 21a de septembro 2024	82
Arkivo	83
Aleksander Korĵenkov. Jubileoj kaj memordatoj en oktobro 2024.	84
Kulturo	86
Aleksander Korĵenkov. Vsevolod Ivanov: nesufiĉe konata verkisto.	87
Vsevolod Ivanov. La kornaĵo. La bebo. La kampo. La vivo de Smokotinin. Andreo Kuzimiĉ (Trad. Vladimir Jurganov, Aleksander Korĵenkov, Ludmila Novikova, V. S. Neminem)	89
Paulo Sérgio Viana. Abstino	122
Laure Patas d'Illiers. Veroniko.	126
Sergio Pokrovskij. Pri <i>Faŭsto</i> en Esperanto (Recenzo: Johann Wolfgang von Goethe. <i>Faŭsto</i>)	129
Carlo Minnaja. Plia paŝo al ĝisdatigo, kvante kaj kvalite (Recenzo: Sten Johansson. <i>Plia dozo da prozo</i>)	149
Paŭlo Moĵajev. Albumeto agrabla sone, sed malriĉa je enhavo (Recenzo: Tim. <i>Bela vivo</i>)	151
Spomenka Štimec. La Zagreba lernolibro de Esperanto en la svahila	152
Floréal Martorell. Rapidu, vagonaro!	153
Bobelarto. La 3a Interkultura Novelo-Konkurso.	153
Aleksander Korĵenkov. <i>Unesko-Kuriero</i> : Konstrui por estonteco.	154
<i>Literatura Foiro</i> , 2024, №330	155
<i>Literatura Foiro</i> , 2024, №331	156
Mozaiko	158
Stanislav Belov. Bonan vojaĝon!	159
István Ertl. Spritaj splitoj kaj preskeraroj	160
Perantoj de <i>La Ondo de Esperanto</i>	161

Kovropaĝe: La unua Universala Kongreso de Esperanto en Afriko iĝis la ĉefa evento de la jaro en Esperantujo. Ĝia unua programero estis la movada foiro en kiu pluraj internaciaj, naciaj kaj fakaj organizoj kaj establoj prezentis sian agadon. (*Foto: John Huang*)

Temo

La unua Afrika UK iĝis la ĉefa Esperanto-evento de la jaro. Legu pri ĝi en la 12-paĝa sekcio “Temo”. La prikongresajn fotojn afable disponigis John Huang.

Unika okazaĵo en Aruŝo

109a Universala Kongreso de Esperanto

Aruŝo, la 3–10an de aŭgusto 2024

La unua Universala Kongreso de Esperanto en Afriko estis vere unika okazaĵo. Ne nur pro tio, ke inter laŭdire 600 kongresanoj (el 854 aliĝintoj) proksimume duono estis afrikanoj, sed ankaŭ pro tio, ke la afrikaj partoprenantoj ĝenerale estis tre junaj. Eventuale ĉi-foje mi ne apartenis al la pli juna duono el la kongresanoj, kio ankoraŭ estas realo por mi en multaj eŭropaj Esperanto-kongresoj kaj renkontiĝoj.

Juneca afrika vervo videblis ekzemple en tio, ke la kongresa kuriero estis komence kvarpaĝa en papero A4 kaj sekve kun malgrandaj literoj, sed eventuale pro plendoj, poste la grandeco duobliĝis. Mirinde estis ankaŭ ke el pli ol 30 infanoj de la infana kongreseto preskaŭ ĉiuj estis afrikanoj.

La kongresejo estis aparte taŭga por Esperanto-kongreso, des pli ke eblis paroli kun aliaj kongresanoj ekstere, kie regule videblis diskutoj inter kongresanoj el diversaj partoj de la mondo. Multaj afrikanoj estis komencantoj, sed ankaŭ multaj parolis bone malgraŭ malmultaj kontaktoj kun alilandaj esperantistoj pli frue. Ankaŭ la teknikaĵoj bone funkciis, retkonekto en la kongresejo foje estis iom kaprica, sed kiam aperis teknikaj problemoj, ekzemple, okaze de montrado de filmoj, la kongreseja personaro solvis ilin rapide kaj kontentige.

La inaŭguro komenciĝis kun duonhora malfruo, kio videble kaŭzis nervoziĝon

Foto: John Huang

inter la respondeculo. Ne estis rezervita kroma tempo post la inaŭguro, sed la sek-vaj programeroj jam estis planitaj tuj poste en la sama salono. Tamen indis atendi, ĉar partoprenis vicministro pri turismo kaj naturaj resursoj, kiu eventuale venis el la ĉefurbo Dodoma kaj portis saluton de la ministro. Partoprenis ankaŭ multaj lokaj gravuloj, pli ol mi antaŭe vidis en solena inaŭguro, kaj ĉiuj el ili parolis en la svahila kun Esperanta traduko. Nur en la fermo la reprezentanto de ekskursaj agentejoj uzis la anglan. Krome al la inaŭguro venis eĉ la ukraina ambasadoro, kies oficejo troviĝas en la najbara Kenjo.

La programo estis iom malpli abunda ol kutime, tamen la kutimaj kongresejaj programeroj, IKU kaj du IKU-kursoj, prelegoj pri la kongreslando kaj multaj kulturaj programeroj ne mankis. Eventuale nur unu prelego, pri masaja kulturo, tre malfruis. Mi ne ĉeestis kaj ne informiĝis, kio okazis poste, ĉar la programeroj tamen devis finiĝi ĝustatempe eĉ se la komenco malfruis.

Mankis kelkaj kutimaj eŭropaj kantistoj, sed feliĉe venis Jomo rekte el la flughaveno al la kongresa balo, kaj li koncertis ankaŭ poste en aparta koncerto. Krome la muzikan programon vigligis afrikanoj, tamen la senegala artisto Samba Faye ne ricevis vizon kaj ne povis alveni. Al belartaj konkursoj venis iom malpli da konkursoj ol kutime kaj bedaŭrinde partoprenis neniun afrikano.

La vetero estis aparte agrabla, se kompari kun kelkaj pasintaj UKoj. Matene kaj antaŭtagmeze la temperaturo ne superis 18 gradojn kaj la plej varmaj horoj en posttagmezo estis nur iom pli varmaj. Vespere foje sentebliis eĉ ioma malvarmo. Pluraj tagoj estis ankaŭ nubaj aŭ parte nubaj, sed ne pluvaj. En ekvatoro la suno estas tre supre kaj la mallumo aperas rapide. Aperis avertoj ne piediri sola en mallumo (kaj grandparte mankis trafiklumoj) sed la proksimaj hoteloj estis en nur kelkminuta piedira distanco kaj la ĉirkaŭaĵo aspektis tute sendanĝera.

Same kiel en Torino, en Aruŝo ekzistis telegrama diskutgrupo por kongresanoj. En ĝi aperis utilaj informoj pri programŝanĝoj, sed ankaŭ interkongresanaj diskutoj kaj pli privataj informoj. Per tio la kongresanoj informiĝis, interalie, pri tio, ke estis prirabita almenaŭ unu kongresano kaj alian trafis trafikakcidento (tamen ne serioza). Se tiuj estis la solaj tiutipaj okazaĵoj, la problemoj ne estis pli grandaj ol en kutima UK alikontinente. Krome dum la kongreso forpasis unu kongresano.

Programŝanĝoj eble aperis pli ofte ol kutime: la lokon por la nacia vespero oni ŝanĝis dufoje, finfine ĝi okazis en la kongresejo mem, du diversaj lokoj estis informitaj pli frue. Ankaŭ aliaj programŝanĝoj estis anoncitaj nur malmulte da tempo antaŭ la programero. Tamen la kongresa teamo faris sian laboron bone, kvankam la ŝanĝoj sendube kaŭzis multe da kroma laboro por la organizantoj.

La manĝado almenaŭ foje ĉesis pli frue ol planite, pri kio iu plendis en la telegrama diskuto. Kaj foje la manĝilaro estis malpureta, sed tiajn mankojn oni ja povas akcepti en Afriko. La bankeda manĝo inkluzivis viandon el sovaĝaj bestoj, sed almenaŭ en mia tablo la komentoj pri la manĝaĵoj estis grandparte kritikaj. Novaĵo por la bankedo estis, ke mankis distingo inter pagipovaj kaj nepagipovaj kiel kutime, kaj

la bankedo akceptis ĉiujn kongresanojn. Ankaŭ la lokon por la bankedo oni laŭdire decidis nur dum la tago, kiam la bankedo okazis.

Ankaŭ la kongresaj manĝoj, haveblaj per antaŭe aĉetitaj manĝokuponoj, estis ordinaraj, multflankaj sed ĉiam la samaj, diversaj viandoj, rizo, terpomoj ktp. Aparta budo vendis trinkaĵojn kaj post kelkaj tagoj jam haveblis malvarma biero, kiun kelkaj eŭropanoj postulis, dum por aliaj varmeta biero akcepteblis.

La kongresa libro prezentis IKU-prelegojn, sen indiko pri la temo en la programo, kaj manko de prelegnumeroj en la priskriboj, kaj ĉu vere IKU-prelego kvin povas okazi pli frue ol IKU-prelego du?

Ankaŭ en kongresaj programeroj estis multflanka miksaĵo de partoprenantoj, apenaŭ ekzistis programero sen afrikaj kongresanoj. Afrikanoj produktis multe da programo: en internacia arta vespero estis multaj afrikaj eroj, kaj unupersona konga teatraĵo pri sekurecproblemoj en orienta parto de Konga Demokrata Respubliko donis emocie ankaŭ informojn pri la forgesita civila milito en tiu parto de la lando.

Kiel kutime en Esperanto-kongresoj, la gravaj programeroj allogis malmulte da kongresanoj. La relative brilan paroladon de Duncan Charters pri la strategio kaj estonteco de UEA aŭskultis nur malmultaj kaj malmultaj ĝuis la legadon de rimleteroĵ de William Auld kaj Marjorie Boulton fare de Tim Owen kaj Stela Besenyey-Merger.

La kongreso estis granda paŝo por UEA kaj al la Esperanto-movado. Laŭdire UEA subtenis la organizadon de la kongreso en Afriko per 80 mil eŭroj. Tamen mi ĝojas, ke tiel okazis, kaj ke la kongreso ne estis nur kongreso de eŭropanoj en Afriko, sed vere internacia Esperanto-evento kie renkontiĝis ne eŭropanoj kun afrikanoj, sed homoj kun homoj.

Jukka Pietiläinen

Foto: John Huang

Rezolucio de la 109a Universala Kongreso de Esperanto

La 854 kongresanoj de la 109a Universala Kongreso de Esperanto (UK), venintaj el 65 landoj al Aruŝo, Tanzanio, inter la 3a kaj 10a de aŭgusto 2024, traktis la temon “Lingvo, homo kaj medio por pli bona mondo”. La partoprenantoj de la kongreso ne nur diskutis la temon, sed samtempe prezentis modelon por pli bona mondo, en kiu homoj el multaj diversaj landoj povas pace kunvivi kaj interkomuniki sen tradukistoj per la internacia lingvo Esperanto, kiun ĉiuj kongresanoj parolas.

Kun ĝojo la partoprenantoj konstatas, ke tiu unua Universala Kongreso en Afriko plene sukcesis. Ĝi pruvis, ke en Afriko la movado por neŭtrala internacia lingvo, nome Esperanto, estas vigla; ke ĝi aktivas en multaj landoj de la afrika kontinento; kaj ke la afrikaj esperantistoj liveras valoran kontribuon al la universaleco de la tutmonda Esperanto-movado. Kun sama ĝojo la partoprenantoj observas, ke multaj junaj homoj en afrikaj landoj lernas Esperanton en kursoj kaj ke en multaj afrikaj landoj estas planite organizi pli da kursoj por ebligi al pli da homoj personajn internaciajn kontaktojn per Esperanto.

La kongresanoj alvokas al ĉiuj homoj protekti la medion, ĉar sana medio estas antaŭkondiĉo por atingi la celon konstrui pli bonan mondon. Ili alvokas al ĉiuj homoj de la tero konsideri utiligi dum vojaĝoj transportilojn, kiuj konsumas malpli da energio, prefere el daŭripovaj fontoj kiel suno aŭ vento, kaj kunlabori por kompensi la emision de forcejaj gasoj, kiam ankoraŭ ne eblas tion eviti.

La kongresanoj konstatas kun kontento, ke la svahila lingvo funkcias kiel supernacia lingvo, kiu ebligas kontaktojn inter loĝantoj de pluraj ŝtatoj en Orient-Afrika Komunumo (OAK) sen bezono uzi lingvon de iamaj koloniaj imperioj. Ankaŭ ĉiuj aliaj afrikaj lingvoj meritas subtenon kaj necesas agnoski la lingvajn rajtojn de ties parolantoj, aparte en baza edukado, koresponde kun la rekomendoj de Unesko. Tio estas bazo por paco, por pli bona mondo.

Por tutmonda interkompreniĝo necesas komuna neŭtrala internacia lingvo, kiun ĉiu homo povu paroli apud sia gepatra lingvo. La kongresanoj konstatas kun ĝojo kaj fiero, ke ankaŭ en tiu ĉi kongreso evidentiĝas, ke Esperanto plene taŭgas por tiu celo.

Ĝi estas demonstra versio de la 162-paĝa septembra *Ondo*. Por legi la tutan gazeton oni devas aboni ĝin. La jarabono kostas nur 15 eŭrojn.

Pli detale pri la aboneblo de *La Ondo de Esperanto* legu en nia retejo:

<https://esperanto-ondo.ru/Lo-abon.htm>

Eventoj

Nia primovada rubriko ĉi-foje estas enorme ampleksa pro raportoj pri la Kongresa Sezono, dum kiu okazis pluraj kongresoj, renkontiĝoj, tendaroj, staĝoj kaj aliaj esperantistaj kunvenoj, interalie, pri la 80a Internacia Junulara Kongreso de TEJO, unuafoje okazinta en Litovio. Sur la foto estas la litova tablo dum la trinkomanĝa nokto en IJK. (Fotis Ivo Miesen)

Foto: Ivo Miesen

IJK-80: Malfacila vojo al kaj el Ŝventojo

Ĉi-jare la 80a Internacia Junulara Kongreso de TEJO (IJK-80) okazis en Litovio, lando kiun mi delonge volis viziti, sed pro la nuna politika situacio en la mondo la vojo al ĝi estis malfacila. Mi akceptis tion kiel defion kaj petis vizon de Italio, kaj mi ricevis ĝin. Samtempe mia familio volis ripozi en Montenegro, sed, ĉar rektaj flugoj el Moskvo al Italio kaj Montenegro nun ne ekzistas, ni unue flugis al Istanbul, kaj tie ni pasigis iom da tempo. Ni renkontiĝis kun mia turka amikino Fatma, kaj mi havis ŝancon montri al miaj samfamilianoj la praktikan utilecon de Esperanto: ŝi faris malgrandan ekskurson en Istanbul por ni.

El Turkio ni flugis al Montenegro, kie mi pasigis nur unu semajnon. Al Montenegro venis ankaŭ mia franca-itala amiko – esperantisto konata kiel Galeks. Li restis kun ni dum tiu semajno, kaj pro li miaj gefratoj iom eklernis Esperanton. Ni havis multajn aventurojn en tiu bela Balkania lando ĉe la Adria Maro. Poste mi daŭrigis mian vojaĝon al Italio, mi venis al Romo kie mi restis dum du tagoj, en Romo mi ne trovis esperantistojn, ĉar ĉiuj romaj esperantistoj, kiujn mi kontaktis, tiutempe ne estis en la urbo, mi vizitis Vatikanon kaj multajn vidindaĵojn de Romo, poste mi daŭrigis la vojaĝon kaj iris al Budapeŝto. En Budapeŝto min gastigis mia hungara amiko Petro, li montris al mi la urbon kaj la tradician hungaran manĝaĵon.

Poste mi venis al Pollando, kiun mi deziris viziti ekde multaj jaroj, multaj aferoj en mia vivo rilatis al ĝi, sed mi neniam antaŭe havis ŝancon viziti ĝin. La unua urbo, kien mi venis, estis Krakovo, mi pasigis tie du noktojn, sed esperantistojn mi ne trovis ankaŭ en Krakovo, sed mi renkontis homojn el la belarusia diasporo, ili montris al mi interesaĵojn de Krakovo kaj gastigis min. Krakovo estas la urbo, kiun mi plej ŝatis en Pollando, ĝi estis bela kaj komforta kun multaj historiaj vidindaĵoj. La sekva urbo sur mia vojo estis Poznano, tie mi renkontiĝis kun mia amiko Esperanta jutubisto Amadeo (Amadeo Sendiulo). Ni kune faris filmeton pri Poznano, ankaŭ mi renkontis la teamon de "Esperanto Senlime".

Veninte al Pollando, mi ricevis mesaĝon en la belarusia lingvo de nekonata ĉeĥo, mi havis neniun ideon kiu povus sendi ĝin. Li skribis, ke li spektis mian belarus-

lingvan podkaston pri Esperanto kaj scias, ke mi nun vojaĝas en Eŭropo. Vasil, programisto el Belarusio, kiu migris al Ĉeĥio, estas bahaano, kaj ĉi tiu religio multe rilatas al Esperanto, ĉar unu el ĉefaj principoj de la baha kredo estas uzado de la internacia helplingvo. Li invitis min gastigi en Prago, kaj mi konsentis. Pragon mi tre ŝatis, mi vidis la dancantan domon, Karolan ponton kaj aliajn vidindaĵojn.

Poste Mari, mia Esperanta amikino el Slovakio, invitis min al Bratislavo. Konsentinte, mi spertis multajn problemojn, ĉar nia trajno rompiĝis, kaj mi venis al Bratislavo nur nokte, kaj mi havis nur unu tagon por vidi Slovakion. Mi komencis timi, ke mi ne sukcesos ĝustatempe atingi la kongreson, kaj mi ekrapidis reen al Pollando.

En Varsovio, kie mi renkontiĝis kun esperantistoj, ironitaj al la kongreso, ni vizitis la tombon de Zamenhof. Tamen Varsovio kompare kun Poznano kaj Krakovo ne tre impresis min, kaj poste ni iris al Vilno, alia urbo, kiun mi dum multaj jaroj deziris viziti, kaj tie mi ne estis seniluziigita. La historia centro de Vilno multe pli bone konserviĝis ol en Varsovio; mi vidis preĝejon de Sankta Anna kaj la Turon de Gediminas, mi trovis multajn similecojn inter la litova kaj la slavaj lingvoj. Mi volis gustumi litovajn manĝaĵojn, sed mi trovis ke litovaj manĝaĵoj estas preskaŭ la samaj kiel la belarusaj, simple ili havas aliajn nomojn. Poste tio helpis min prepari la tablon por la trinkomanĝa nokto en IJK.

El Vilno ni finfine iris al Ŝventoj (litove: Šventoji), kien venis 223 kongresanoj el 45 landoj, kaj mi estis la sola reprezentanto de Ruslando/Belarusio en IJK-80, okazinta de la 18a ĝis la 25a de aŭgusto. La kongresloko aspektis pli junece ol en la pasintjara IJK-79 en Italio; ĉirkaŭe estis restoracioj, diskejoj, amuzveturiloj, vendejoj.

La kongresa domotaro (Foto: Ivo Miesen)

Tamen estis aferoj kiuj pasintjare pli bonis (laŭ mi): en la kongresejo de Ŝventoj neceesejoj kaj duŝejoj estis ne en la ĉambroj, sed en aparta konstruaĵo, kaj sufiĉe for, ofte mankis varma akvo. Mi ne sukcesis aliĝi al multaj ekskursoj, mi tre volis viziti, ekzemple, la muzeon de la malvarma milito, sed lokoj jam mankis, kaj mi nur partoprenis kajakadon, kie mia telefono falis al akvo kaj mortis...

La Balta Maro en Ŝventoj ne estis varma, tial mi naĝis nur kelkfoje. Estis

multaj interesaj programeroj pri diversaj temoj, kiel Jugoslavia milito, Esperanta retkulturo, kurso de la litova, sed mi ne vizitis multajn, mi preferis interkomunikiĝi kun homoj, kune kun miaj amikoj ni promenis ĝis Latvio. Ankaŭ estis diskejo kaj karaokejo dumnokte. Ni havis ludojn ekzemple eskapludon, kie ni devus plenumi la taskojn por trovi aliajn taskojn, ankaŭ estis koncertoj de kelkaj famaj Esperantaj grupoj kiel Martin & la Talpoj, "Perdita Generacio" kaj la plej freneza "Piĉismo" de Glebo Malcev, speciale veninta el Kaŭno.

Dum la internacia vespero mi kantis kanton de legenda belarus grupo N.R.M. (S.R.R. Sendependa Respubliko Revo) kiun mi tradukis al Esperanto. Dum la trinkomanĝa nokto mi prezentis la belarusan tablon, mi sukcesis trovi en Ŝventoj multajn manĝaĵojn litovajn, kiuj estis similaj al la belarusaj, sed ne estis la samaj kiel ĉe la litova tablo, mia tablo estis tute vegetara.

La kongreso en Ŝventojo pasis glate, neniu dormis surmare, neniu vokis policon, nur ambulancon unufoje, la ĝenerala etoso estis bona, mi estas tre danka al Litova Esperanta Junularo por ilia laboro kaj agado, mi tre ĝojas, ke tiel rapide kreskis nova forta Esperanta junulara movado en ĉi tiu lando, tiu kongreso ja restos por mi bela kaj varma memoraĵo.

Post la kongreso komenciĝis iom freneza vojaĝo. Konkurante kun “Esperanto Senlime” mi kun miaj amikoj Galeks kaj Mari komencis nian propran realecserion “Esperanto Senhejme”.

En Kaŭno ni dormis sub iu ponto, tie estis sufiĉe trankvile, sed poste litovoj diris, ke tiu loko estas konsiderata kiel danĝera. En Bjalistoko ni surstrate ne dormis, sed ni renkontis atestantojn de Jehovo: kiam ili provis prediki al ni sian religion, ni komencis “prediki” al ili Esperanton. Fine ili konsentis, ke “Zamenhof estis profeto” kaj ke “Biblio diras, ke Esperanto estas bona, ĉar homoj devas laŭdi dion en unu internacia lingvo”. Ni vizitis ankaŭ monumenton de Zamenhof, kiun vandaloj detruis kelkajn semajnojn antaŭe, sed ĝi jam estis renovigita.

En Varsovio ni denove dormis surstrate – pli ĝuste en parko – kaj poste ni venis

al Gdansko, tie ni vizitis muzeon “Solidareco” kaj vidis multege da sukceso. La loka esperantistino Orcino, kun kiu ni konatiĝis en Ŝventojo, afable montris al ni la urbon.

En Gdansko mi adiaŭis miajn amikojn kaj sole veturis per buso al Kaliningrado, kie mi renkontiĝis kun mia amiko Timer – esperantisto kaj aktivulo de la tata lingvo, poste ankaŭ kun Halina Gorecka kaj Aleksander Korĵenkov, kiuj eldonas Esperanto-librojn kaj la magazinon “La Ondo de Esperanto”. Mi vizitis la domon, en kiu naskiĝis la fama filozofo Kantio, kaj tie mi trinkis tre bongustan kafon, kuiritan laŭ malnova recepto.

De Kaliningrado mi venis aviadile al la ĉefurbo de Ruslando, kaj tiel finiĝis mia unumonata vojaĝo, la tuta vojaĝo estis ebla nur dank’ al Esperanto, sen Esperanto kaj helpo de miaj esperantistaj amikoj mi ne havus kuraĝon fari tion.

Roman Raljko

Orcino, Galeks kaj Roman en la malnova kvartalo de Gdansko

1500 kilometroj sur du radoj

Kiam BEMI (Biciklista Esperantista Movado Internacia) alvokis por bicikla karavano al la 80a IJK en Litovujo, aperis kelkaj ideoj. Unu el ili venis de Viola el Vieno: ŝi havus 16 liberajn tagojn antaŭ la evento kaj dezirus en tiu tempo veni al Ŝventoj startante de sia hejmo. Jen defio: la distanco estas pli ol 1500 km, do necesus bicikli averaĝe 100 km tage, sen paŭzotago. Tio estas multe pli ol la 70 km en kutima BEMI-karavano.

Unue ŝi renkontiĝis kun Ivo, longtempa BEMI-aktivulo el Nederlando, por kelktaga bicikla provekskurso. Ili konkludis, ke la projekto estas realisma, do ni invitis al “sportema” karavano, en kiu partoprenu nur spertuloj. Fine aliĝis ankaŭ Christine kaj Lars el Germanujo, kiuj ĵus akiris specialan tandemon.

La 2an de aŭgusto la tri eksterlandanoj alvenis trajne en la aŭstria ĉefurbo, kie akceptis ilin delegacio de lokaj biciklemaj esperantistoj en la stacidomo. Post la riparado ni sukcesis forlasi Aŭstrion en la unua tago kaj atingis Slovakujon per eta pramo. Antaŭ la starto Ivo investis multe da laboro por plani agrablan itineron sur etaj stratoj kun bona surfaco. Kaj ankaŭ dum la vojaĝo li ofte laboris vespere en la tendo per sia komputilo por adapti la vojon al la deziroj kaj bezonoj de la grupo.

Ni nun biciklas laŭlonge de la iama Fera Kurteno kaj ofte vidis ties restaĵojn. Ni sufiĉe bone progresis por permesi ĉiutage unu longan tagmezan paŭzon, sed la tempo ja premas, kaj ni preskaŭ neniam povis interrompi la veturadon por viziti vidindaĵojn aŭ babili kun lokanoj.

En la dua tago ni atingis Ĉeĥujon. Tie atendis nin la plej serioza monto de la vojaĝo, la ĉefa eŭropa akvodislimo inter la valoj de Beĉva kaj Odro. Ĝi ne estas ege alta, sed la kruteco de 13° devigis nin ĉiujn puŝi la pezajn biciklojn. En Ostrava ni vizitas grandan sportvendejon por provizi nin per diversaj ekipaĵoj kies bezono aperis dum la unuaj tagoj.

Ĉiuvespere ni aĉetis legomojn kaj aliajn ingrediencojn por kuiri bongustan vespermanĝon sur gaskuirilo, kutime en loko bone kaŝita, kie ni tendumis sovaĝe. Jen kaj jen ni ĝuis ankaŭ la komforton de oficiala tendumejo – vera duŝo ja estas pli agrabla ol la duŝada sako kiun ni havas.

Poste ni biciklis tra dense loĝata parto de Pollando, kie ni ne ĉiam trovis etajn stratojn kaj devis foje bicikli inter kamionoj kun foje senpaciencaj ŝoforoj. Ni rimarkas diferencon inter la niveloj de respekto, kiun biciklantoj renkontas en diversaj landoj – Ĉeĥujo estis tute agrabla, Pollando kaj Litovujo malpli.

Ĝi estas demonstra versio de la 162-paĝa septembra *Ondo*. Por legi la tutan gazeton oni devas aboni ĝin. La jarabono kostas nur 15 eŭrojn.

Pli detale pri la aboneblo de *La Ondo de Esperanto* legu en nia retejo:

<https://esperanto-ondo.ru/Lo-abon.htm>

Interlingvistika sekcio en Internacia Lingvista Kongreso

La Internacia Lingvista Kongreso (angle: ICL) estas la plej granda kaj prestiĝa aranĝo de lingvistoj, kiu okazas ĉiun kvinan jaron en diversaj landoj. La 21an kongreson la 8-14an de septembro 2024 organizis la Universitato Adam Mickiewicz (UAM) en Poznańo

Multaj sekcioj kaj laborsekcioj funkciis dum la semajno.

La Interlingvistikan laborsekcion kun 12 prelegoj el 11 landoj gvidis Ilona Koutny (UAM) kaj Nicolau Dols (Universitato de Balearaj Insuloj, Hispanio) ĵaŭdon posttagmeze kaj vendredon. Dum la enkonduka parto, Duncan Charters, prezidanto de UEA kaj François Lo Jacomo, sekretario de la Akademio de Esperanto salutis la partoprenantojn, poste Ilona Koutny skizis la terenon de interlingvistiko kaj esperantologio, fine Nicolau Dols prezentis la temojn kaj prelegantojn de la sekcio.

Interlingvistiko havas historian radikon en ICL, jam dum la 2a kongreso en 1931, en Ĝenevo Otto Jespersen (konata dana lingvisto, adepto de Esperanto, poste de Ido kaj kreinto de Novial) iniciatis diskuton pri la problemo de internacia lingvo, kiun partoprenis konataj lingvistoj (i.a. Sapir). Li enkondukis interlingvistikon kiel lingvistikan branĉon (li antaŭe aperigis sian verkon “A New Science Interlinguistics”, 1930).

La temoj de la prelegoj estis diversaj.

Sabine Fiedler (Germanio) traktis la temojn de esperantologia fakliteraturo dum la lastaj jardekoj. Nicolau Dols analizis konverĝajn kaj diverĝajn tendencojn en Esperanto surbaze de la Tekstaro. Christopher Gledhill (Britio/Francio) prezentis la problemojn de paronimoj kaze de terminoj. Philippe Planchon (Francio) diskutis la uzon de -ig kaj -iĝ lige kun la verbaj valentoj.

Marc van Ostendorp (Nederlando) esploris la prononcon de esperantaj akronimoj. Natalja Dankova (Kanado) analizis la uzon de artikolo en parolataj, spontanaj tekstoj de latinidlingvanoj kaj slavlingvanoj. François Lo Jacomo (Francio) traktis la manieron kiel Esperanto riĉiĝas per novaj vortoj. Ilona Koutny prezentis “István Szerdahelyi (interlingvisto, novema esperantologo, fondinto de la Esperanto fako en Budapeŝto)” okaze de lia 100a naskiĝjubilao.

Fabio Fortes (Brazilo) esploris kiomgrade la bazaj nocioj de esperantistoj – kiel lingva demokratio, lingvaj rajtoj, komuna lingvo en interkultura komunikado – estas akceptataj inter ne-esperantistaj studentoj en Brazilo. Başak Aray (Turkio) parolis pri logika empirismo kaj lingvoplanado kaze de *Carnap*. Věřa Barandovská-Frank (Ĉeĥio/Germanio) elstarigis la rolon de la latina kaj latinidaj lingvoj en lingvoplanado. Jorge Antonio Leoni de León (Kostariko) elektis aktualan temon, la uzon de artefarita intelekto en la konstruado de lingvoj, ĝiajn teoriajn, metodikajn kaj etikajn aspektojn.

La prelegojn de la Interlingvistika sekcio ĉeestis pli ol tridek kongresanoj, inkluzive de la postdiplomaj interlingvistikaj studentoj (kiuj finekzameniĝis komence de la kongresa semajno) kaj de neesperantistoj. La prelegoj okazis angle, sed estis ankaŭ esperantlingvaj demandoj poste, kiel tiuj de Alicja Sakaguchi (konata interlingvistino kiu reprezentas mallarĝan aliron al interlingvistiko). Ni planas publikigi libron el la prilaboritaj prelegoj.

Ni esprimas nian dankon al ESF pro ĝia multflanka subteno, aliĝkotizoj kaj vojaĝigo de la prelegantoj kaj eventuala subteno de la eldonota libro.

Krom en la interlingvistika sekcio okazis prelegoj de aliaj esperantistoj: Bengt-Arne Wickström, Ida Stria kaj Sean O’Riain en la lingvopolitika sekcio, Rafał Darasz en la signolingva sekcio kaj Ana Alebić-Juretić en la sekcio pri historia lingvistiko (la du lastaj ĵus finis la interlingvistikajn studojn de UAM).

Dum la semajnfina kultura aranĝo ARKONES kelkaj prelegantoj kontribuis al la programo.

Ilona Koutny

La 38a Arkones: Laŭdire la lasta

La long-tradicia semajnfina renkontiĝo Arkones okazis la 38an fojon la 13-15an de septembro en Poznano. Estis malpli multaj partoprenantoj (125 aliĝoj) kaj pli malgranda programo ol en iuj pasintaj jaroj, tamen venis pli multaj homoj ol en 2023 (nur 82 aliĝoj). Verŝajne la kvanto rekreskis parte pro tio, ke ĉi-foje estis laŭdire la lasta Arkones, do la lasta ŝanco partopreni ĝin! Do estis iuj homoj por sia unua vizito al tiu ofte laŭdata renkontiĝo, kaj aliaj, kiuj revenis post paŭzo por resperti ĝin lastan fojon, aldone al tiuj kiel mi, kiuj simple regule ĉeestas.

Depost la pandemio, la programo iomete ŝrumpis kaj havas nur du trakojn (mi memoras kelkajn grandiozajn jarojn kun tri aŭ eĉ kvar trakoj), tamen denove estis pluraj interesaj programeroj, kaj certe ne eblis vidi ĉion.

Kiel kutime, la du vesperaj programoj havis multan diversan muzikon, kion mi ŝatas pri Arkones. Revenis la kortuŝa vendreda muzika kaj danca prezento de ukrainaj rifuĝintoj de la milito. Suzana kaj ŝia fianĉo Mirek koncertis denove. Pli nekutima muzika prezento estis mezepoka muziko de profesoro Marek Nahajowski, kiu ludis diversajn malnovajn bekflutojn kaj ankaŭ interese informis nin pri la instrumentoj kaj pri la komponaĵoj. El eksterlando venis popularaj muzikistoj: ĴeLe (kiun mi ĵus ĝuis ankaŭ en la Litovia IJK!) kaj JoMo!

En kelkaj programeroj la salono “Spegulejo” estis tro malgranda por la spektantoj kaj aŭskultantoj (Foto: Ulrich Matthias)

Kompreneble la tagaj programeroj estis diversaj. Ekzemple mi aŭdis prelegon de Duncan Charters pri literaturo: kio ĝi estas, kaj kial indas legi ĝin. Katalin Kováts rakontis pri sia sperto kun kancera kuracado komence de la pandemio, kaj pri la rezulta teksto “Pli ol plena”, kiun ŝi verkis pri la sperto (kiu aperis en *Beletra Almanako*, №44) – ŝi parolis en la malgranda ĉambro “Svarmejo” anstataŭ la granda “Spegulejo” pro la ideo, ke malmultaj homoj volus aŭdi pri kancero en intima etoso, sed fakte la “Svarmejo” ja svarmis kun multaj aŭskultantoj! Pli leĝere kaj amuze, Katalin ankaŭ gvidis kvizon en la stilo de “Risko” de edukado.net. Aida Ĉizikaitė rakontis pri multaj lokoj en Kaŭno, kie okazos la venonta BET, kaj pluraj ja rilatis al Esperanto. Estis ankaŭ prelego pri tio, kiel bestoj evolue iĝis homoj, prelego pri diferencoj en interhomaj rilatoj por esperantistoj kaj neesperantistoj, prelego pri lingvistaj aspektoj de familiaj nomoj, ktp.

Kiel kutime, pluraj studentoj de la interlingvistikaj studoj prezentis pri diversaj interesaj temoj, ĉu rilate al siaj studoj (ekzemple Arko (Gong Xiaofeng) pri la Esperanta traduko de la ĉina klasikaĵo *Ruĝdoma sonĝo*), ĉu kulture rilate al siaj hejmlandoj: ekzemple Ĝojo (Hoan Trăn) pri vjetnamaj manĝoj.

La viva teatraĵo *Oni devas pardoni* de la juna trupo Studio P prezentiĝis. Filmeto montriĝis kun deklamado (de Urszula Zybur) de hajkoj kun akompano de ĵaza pianado (de Świątosław Fortuna), verŝajne filmita dum la pola kongreso de Esperanto.

La tradicia libroserveto funkciis kun multaj malnovaj libroj (mi aĉetis malnovan tradukon de Goethe ĉi-foje) kaj novaj belaj eldonoj el Bjalistoko.

Kutime tia raporto ankaŭ celas kuraĝigi interesatojn partopreni la venontan fojon... sed oni diras, ke tio estis la lasta Arkones! Kial? Finiĝas la interlingvistikaj studoj, kiujn gvidis Ilona Koutny dum multaj jaroj, kaj la ligo inter la studoj kaj Arkones ĉiam estis grava, ĉar la instruistoj kaj studentoj estis granda porcio de la partoprenantoj kaj prezentantoj dum Arkones. Pli frua bato al Arkones estis la forpaso en 2018 de la longtempa ĉeforganizanto Paweł Janowczyk. Do, bedaŭrinde, ŝajnas ke Arkones nun ĉesis.

Arkones havis siajn proprajn etoson kaj tradiciojn, kaj dum jardekoj ĝin ĝuis multaj homoj el multaj landoj. Certe multaj homoj sentas dankemon al la multaj diversaj organizantoj kaj prezentantoj tra la jaroj. Malfeliĉas la fino, sed feliĉas, ke Arkones ekzistis kaj riĉigis niajn vivojn.

PS: Tamen mi aŭdetis nebulajn onidirojn kaj esperetojn, ke eventuale iuj prenos la torĉon por daŭrigi tian semajnfinan kulturan eventon, ĉu en Poznano, ĉu aliloke en Polujo... Ni vidu.

Russ Williams

Spektaklo de Studio P (Foto: Ulrich Matthias)

NASK-2024: 25 lernohoroj kaj multo alia

La Nord-Amerika Somera Kursaro (NASK) ĉi-jare okazis de la 30a de junio ĝis la 6a de julio en Raleigh, la ĉefurbo de la usona ŝtato Norda Karolino. Naskita en la San-Franciska Ŝtata Universitato en 1970, la 53a NASK disvolviĝis en sia nuntempa hejmo, la universitato William Peace. Hans Becklin respondecis pri edukaj aferoj, kaj Brian Harmon pri la administrado.

Jam printempe okazis ok-sesia virtuala preparkurso kiun estris Vince Allison. (El la 22 lernantoj, sep poste aliĝis al la somera kursaro.) La ĉi-jara ĉeesta aranĝo do proponis nur du klasojn anstataŭ la kutimaj tri. La pli altan nivelon (C1) gvidis Birke Dockhorn (Germanio), kaj la meznivelan (B2) instruis Rafael Nogueras (Usono/Porto-Riko). Ambaŭ estas veteranaj NASK-teamanoj.

Ĉeestis 24 lernantoj el 15 usonaj ŝtatoj, inkluzive de ukraina geparo kiu nun rifuĝas en Norda Karolino. Inter ili troviĝis lingvisto, psikologo, artistoj, inĝenieroj, instruistoj kaj komputilistoj, de studenta ĝis emerita aĝo, parolantoj de kvar malsamaj denaskaj lingvoj. Pro la manko de tria nivelo kaj pro tio, ke la ĉi-jara usona landa kongreso okazis en tre fora Los-Anĝeleso, la studentaro rezultis nekutime malgranda. Tio tamen ebligis aparte intimajn interrilatojn inter la partoprenantoj.

Ĉiutage la lernantoj pasigis kvin horojn en klasĉambro, do entute profitis 25 horojn da instruado. Kompreneble, en la tuta aranĝo oni uzis nur Esperanton, en la dormejo kaj la manĝejo (kie eĉ la menuoj aperis en Esperanto), same kiel dum la lecionoj.

En la klaso de Rafa (kun instruhelpanto Enrique Haro Márquez) la gramatiko kaj ĝusta vortouzo okupis la ĉefan lokon. Aldoniĝis eroj pri diversaj aspektoj de la lingvo, ĝia historio kaj la Esperanto-kulturo, al kiuj la lernantoj interparole esprimis siajn proprajn reagojn. Krom laborfolioj kaj skribaj ekzercoj, aktivaĵoj kiel komprenigaj desegnado kaj aktorado vigligis la lecionojn, kaj la uzo de la aplikaĵo Mentimeter por tuj registri respondojn al demandoj aktualigis la instruadon. Inter la klasanoj abundis ridado kaj reciproka helpado en komforta partopreniga etoso.

La supera klaso, post prepara ampleksigo de la vortostoko pri korpopartoj, aparte traktadis la menson, la memoron, la demencon kaj rilatajn temojn el pluraj vidpunktoj. Ĉiu sesio komenciĝis – ĝuste “por akriĝi la menson” – per amuzega tripilka ĵetado laŭ ŝanĝiĝantaj reguloj, kiuj tagon post tago fariĝis pli defiaj. Tri diversstilaj kantoj de nuntempaj Esperanto-muzikgrupoj tuŝis aktualajn temojn pri militado, recikligado kaj iluziaj revoj. Pluraj prezentaĵoj de lernantoj aldonis mallongajn lecionojn pri literaturaj kaj sciencaj temoj.

Ĝi estas demonstra versio de la 162-paĝa septembra *Ondo*. Por legi la tutan gazeton oni devas aboni ĝin. La jarabono kostas nur 15 eŭrojn.

Pli detale pri la aboneblo de *La Ondo de Esperanto* legu en nia retejo:

<https://esperanto-ondo.ru/Lo-abon.htm>

Vytėnis Andriukaitis, membro de la Eŭropa parlamento, parolas al esperantistoj en la Aŭtuna Kunflugo. Apud li sidas Povilas Jegorovas (Foto: Jurgita Narbutienė).

Kunflugo kun eŭrop-parlamentano kaj aliaj famuloj

Litova Esperanto-Asocio (LEA) daŭrigas la tradicion organizi la printempajn kaj aŭtunajn kunflugojn de Litoviaj esperantistoj. La dua aŭtuna kunflugo okazis la 21-22an de septembro 2024 en la sama loko – agroturismejo en la vilaĝo Antalkiai, 26 kilometrojn de Kaŭno. La kunflugoj ĉefe estas destinitaj por Litoviaj esperantistoj, sed ni akceptas ankaŭ gastojn el aliaj landoj. La programo okazas parte en Esperanto kaj parte en la litova lingvo. Dum kelkaj jaroj ni kutimas kompili la programon ne nur el esperantistaj eroj, sed ni strebas allogi al la renkontiĝo famulojn nur parte ligitajn kun Esperanto aŭ neesperantistojn, kiuj estas interesaj por ni.

Tiel okazis ankaŭ ĉi-foje. La ĉefa ĉi-jara programero estis renkontiĝo kun Vytenis Povilas Andriukaitis – esperantisto, subskribinto de la Akto pri la sendependiĝo de Litovio la 11an de marto 1990, eksa vicprezidanto de la Litovia parlamento, eksa ministro pri sanprotektado de Litovio, eksa membro de Eŭropa Komisiono, eksa sendito de Monda Sanorganizo por Eŭropo, honora prezidanto de Litovia Socialdemokrata Partio, membro de Honora Patrona Komitato de UEA, honora

membro de Eŭropa Esperanto-Unio, nuna membro de la Eŭropa parlamento. Li parolis ĉefe pri nunaj aktualaj problemoj en la mondo kaj en Eŭropo emfazante kulturajn aspektojn kaj konfliktojn inter civilizacioj kaj ligante tion kun ideoj de Ludoviko Zamenhof.

Sekvis renkontiĝo kun eksa eŭroparlamentano, profesoro de la Universitato Vytautas La Granda, fama kolektanto, Honora civitano de Kaŭno Liudas Mažylis. Li parolis ĉefe pri siaj historiaj esploroj kaj pri siaj aventuroj serĉante originalon de la Akto pri sendependiĝo de Litovio de la 16a de februaro 1918 en arkivoj de Germanio, kiun li trovis. Li demonstris esperantaĵojn, kiujn li havas en sia riĉa kolekto de historiaj artefaktoj.

Historiisto, ĵurnalisto kaj gvidanto de la eldonejo “Kalendorius” Aurelijus Noruševičius tre interese rakontis pri Litoviaj nomoj kaj eksponis siajn librojn pri tiu temo.

Dimanĉe nia gasto estis la verkisto, ĵurnalisto, prezidanto de Kaŭna filio de Litovia Verkista Asocio Gediminas Jankus. Li dum multaj jaroj kunlaboras kun LEA. Interesa fakto estas, ke liaj infanaĝo kaj junaĝo pasis en la malnova urboparto de Kaŭno sur la Zamenhof-strato, kie li tiutempe loĝis. Li konfesis, ke li delonge deziris lerni Esperanton kaj nun promesis ellerni ĝin antaŭ BET-59, kiu okazos sekvontjare en Kaŭno. Li estas ankaŭ kolektanto de sondiskoj, produktitaj antaŭ 1940, kaj li demonstris kelkajn malnovajn sondiskojn, interalie, kun la himno de Esperanto *La Espero*.

La dua dimanĉa renkontiĝo estis kun la verkistino kaj ĵurnalistino Rugilė Aude-nienė, kiu antaŭ kelkaj jaroj aperigis la libron *Vojaĝo* pri la sorto de sia esperantista avo kaj ricevis premion pro la plej bona litovlingva romano de la jaro.

La publiko estis tre aktiva, la prelegintoj ricevis multajn demandojn, ekestis diskutoj. La sabata vespero finiĝis per impona kaj varma violona koncerto de leva Laučkaitė kaj Živilė Kudirkaitė-Midvikienė. Sekvis komuna kantado de Esperanto-kantoj kun gitara akompano de Vytautas Šilas.

Dimanĉe la kunflugo finiĝis per elĉerpa rakonto de Povilas Jegorovas pri aktual-aĵoj de la Litovia Esperanto-movado. La ĉefa atento estis direktita al la sekvontjara BET-59 en Kaŭno.

La renkontiĝon partoprenis 60 personoj el ses Litoviaj urboj. Krome, venis du litovoj el Germanio kaj el Britio. Funkciis riĉa libroservo. Laŭ ĉies opinioj la dua kunflugo estis tre interesa kaj tre sukcesa.

Povilas Jegorovas

Ĝi estas demonstra versio de la 162-paĝa septembra *Ondo*. Por legi la tutan gazeton oni devas aboni ĝin. La jarabono kostas nur 15 eŭrojn.

Pli detale pri la aboneblo de *La Ondo de Esperanto* legu en nia retejo:

<https://esperanto-ondo.ru/Lo-abon.htm>

Bonvenon al BET-59

Litova Esperanto-Asocio, universitato Vytautas La Granda en Kaŭno kaj Monda centro de lito-voj invitas partopreni en la tradiciaj 59aj Baltiaj Esperanto-Tagoj (BET-59). BET okazas ekde 1959 ĉiujare laŭvice en Latvio, Estonio kaj Litovio.

Datoj: De la 5a ĝis la 13a de julio 2025. Oni povos veni jam la 4an de julio.

Loko: BET-59 okazos en Kaŭno (litove: Kaunas), meze de Litovio, 100 km okcidente de Vilno, la ĉefurbo de Litovio. Kaŭno estas la dua laŭ la grandeco

urbo de Litovio, situanta apud la kunfluo de la du plej grandaj riveroj de Litovio: Nemano (litove: Nemunas) kaj Neris, grava industria, transporta, scienca kaj kultura centro, eksa provizora ĉefurbo de Litovio.

Kaŭno estis unuafoje menciita en kroniko en la 1361a jaro. Nun ĝi havas ĉirkaŭ 320 mil loĝantojn. En 2022 Kaŭno estis la kultura ĉefurbo de Eŭropo. Kaŭno estas konsiderata kiel la ĉefurbo de Esperanto en Litovio.

Ĉiuj programeroj de BET-59 okazos en la moderne ekipita universitato Vytautas la Granda (str. S. Daukanto 28). Ĝi situas en la centro de la urbo kaj estas facile atingebla buse kaj aŭtomobile.

La partoprenantoj de BET-59 havos luksajn kondiĉojn por sia laboro kaj ripozo. Ili povos libere uzi la tutan infrastrukturon kaj servojn de la universitato (kunsidejoj, salonoj, aŭditorioj, kafejo, modernaj teknikaĵoj, multaj komputiloj kun libera retaliro k. a.). BET-59 havas subtenon, kunlaboron kaj diversflankan helpon de la urba municipo kaj ankaŭ de tutlandaj ŝtataj instancoj.

La programo estos tradicia: somera universitato, diversnivela Esperanto-kursoj, literaturaj aranĝoj, muzikaj kaj artaj vesperoj, debatoj pri la Esperanto-movado en la Baltiaj landoj, tradukista kurso, pedagogia seminario, seminario de klubestroj kaj aktivuloj, movada lernejo, scientechnikaj kaj fakaj aranĝoj, instruado de kantoj, junularaj aranĝoj, konkursoj, kvizoj, distraj programeroj, ekskursoj, ripozado en naturo, diskutoj, forumoj, libroservo, diservo, interkona vespero, konatiĝo kun la litovaj lingvo kaj kulturo, ekspozicioj, filmoj kaj lumbildoj, gazetara konferenco, sportaj ludoj, malfermo kaj fermo, adiaŭa vespero.

La Organiza Komitato atendas proponojn, sugestojn kaj ofertojn por la programo, ankaŭ sinproponojn.

Ni invitas ĉiujn esperantistojn, speciale el la landoj ĉirkaŭ la Balta Maro, sed ankaŭ de ĉiuj aliaj landoj. La kvanto da partoprenantoj ne estas limigita. Ni atendas 500 personojn el 30-40 landoj.

Utilaj retejoj:

1. Urbaj turismaj informoj: <https://visit.kaunas.lt/> en la litova, angla, germana kaj rusa lingvoj.
2. Vikipedio pri Kaŭno en Esperanto: <https://eo.wikipedia.org/wiki/Ka%C5%A-Dno>.

Aliaj gravaĵoj:

Komence de junio 2025 aperos la 2a Informilo kun pli detalaj kaj aktualaj informoj. Ni planas eldonon de ĉiutaga gazeto dum la tuta periodo de BET-59.

Aktualajn informojn oni povas trovi en la retejo de BET-59 <http://www.esperanto.lt/board/zboard.php?id=bet59>.

Aktualaĵojn pri BET-59 konstante publikigas ankaŭ la novaĵretejo *La Ondo de Esperanto* (<https://sezonoj.ru/bet/>) kaj la samtitola bitgazeto.

Detalajn informojn pri la aliĝado, kotizoj, loĝado, manĝado kaj vizoj legu en la 1a informilo pri BET-59 ĉe <https://sezonoj.ru/2024/07/bet-146/>

Litoviaj esperantistoj faros ĉion eblan por ke BET-59 estu vere altnivela internacia esperantista aranĝo kaj progame kaj organize. Bonvolu jam nun plani Vian partoprenon en BET-59 kaj notu tiujn datojn en via Esperanto-Kalendaro. Ĉiuj estas petataj disvastigi informojn pri BET-59 tra la tuta mondo.

Poŝta adreso: Litova Esperanto-Asocio, p. k. 167, LT-44002 Kaunas, Litovio.

Poŝtelefonoj: +370-687-12219 (Povilas Jegorovas); +370-611-60402 (Asta Nastaravičiūtė).

Retadreso:

LEA: litova.ea@mail.lt;

Prezidanto de LEA Povilas Jegorovas: pjedorovas@yahoo.com;

Respondeca sekretario de LEA Asta Nastaravičiūtė: anasturte@gmail.com.

Bonvenon al Litovio!

Organiza Komitato

BET-59: Konatiĝu kun Arno Lagrange

La Ondo de Esperanto komencas prezenti tiujn, kiuj grave kontribuos al la programo de BET-59, kiu okazos la 5-13an de julio 2025 en la universitato Vytautas la Granda (Kaŭno, Litovio). La unua prezentato estas Arno Lagrange el Francio.

Arno Lagrange, naskita la 1an de septembro 1956, kreskis en Esperantista familio: la gepatroj (franca patro kaj germandevena patrino) kaj la fratoj estas esperantistoj. De 1975 li aktivis en Esperanto-teatraj trupoj: TESPА (Teatro Esperanto de Parizo), Krizalido, Kallima, TTT (Teatro Trupo de Tuluzo) kun dekoj da surscenigoj en Esperanto aŭ dulingve de originalaj tekstoj kaj de tradukaĵoj el la franca aŭ el iu alia lingvo; vidu pli ĉe <http://arnolag.free.fr/eo/Teatro.php>.

De 2002 Lagrange aktive partoprenas en Vikipedio. Laste li redaktis la vikipediajn artikolojn pri Stefan Zweig kaj pri liaj edzinoj Friderike Winternitz kaj Lotte Altmann, kiuj estas la baza materialo por la prelego en BET-59. Lagrange aktivas en Esperanto Kulturcentro en Tuluzo, kiu en 2000 okazigis Kulturartan Festivalon de Esperanto (KAFE) kaj partoprenas en Erasmus+ projektoj. En 2011 li partoprenis la organizadon de IREM (Interasocia Renkontiĝo de Esperanto ĉe Mediteraneo). En 2017 li diplomiĝis pri Lingvoscienco en la Universitato de Tuluzo.

En Kaŭno Arno Lagrange prezentos solspektaklon *La ŝaknovelo* laŭ la samtitola ĉefverko de Stefan Zweig, lia plej lasta verko eldonita en 1943 post lia morto, kvaŭ la testamento de la aŭstra aŭtoro kiun li redaktis antaŭ li mortigis sin.

Lagrange ankaŭ prelegos pri “Stefan Zweig, eŭropa verkisto” por konigi la verkiston Stefan Zweig, lian vivon, lian verkaron kaj liajn ecojn homajn.

Aliĝu al UK-110 en Brno

La 110a Universala Kongreso de Esperanto okazos la 19-26an de julio 2025 en Brno, Ĉeĥio. Brno estas la dua plej granda urbo en Ĉeĥio, kun facile atingebla internacia flughaveno, kio ebligas senprobleman aliron por partoprenantoj el la tuta mondo. La unua bulteno estas elŝutebla ĉe <https://uk.esperanto.net/2025/unuabulteno>.

Je la 1a de oktobro 2024 jam 174 personoj el 39 landoj aliĝis al la 110-a Universala Kongreso de Esperanto, plejmulte el la kongreslando Ĉeĥio (19), Germanio (16) kaj po 10 el Brazilo, Ĉinio kaj Usono. Inter ili estas la aŭtomate (senkotize) aligitaj honoraj membroj de UEA, membroj de la honora patrona komitato, honoraj prezidantoj de UEA, estraranoj de UEA, oficistoj kaj kunlaborantoj de UEA, kaj lokaj organizantoj.

Ĝis la 30a de novembro 2024 validas la unua, plej favora aliĝperiodo:

1. Individua membro de UEA: Landoj A 190 eŭroj / Landoj B 145 eŭroj
 2. Ne individua membro de UEA: 240 / 180 eŭroj
 3. Komitatano / kunulo / junulo / handikapulo, mem individua membro de UEA 95 / 70 eŭroj
 4. Kunulo / junulo / handikapulo, ne individua membro de UEA: 145 / 105 eŭroj
- Senpage aliĝas infanoj kaj gejunuloj naskiĝintaj post 2004-12-31 kaj nemalhavblaj akompanantoj de handikapuloj.

Legu pli ĉe <https://uk.esperanto.net/2025/>

AIKo

Ĝi estas demonstra versio de la 162-paĝa septembra *Ondo*. Por legi la tutan gazeton oni devas aboni ĝin. La jarabono kostas nur 15 eŭrojn.

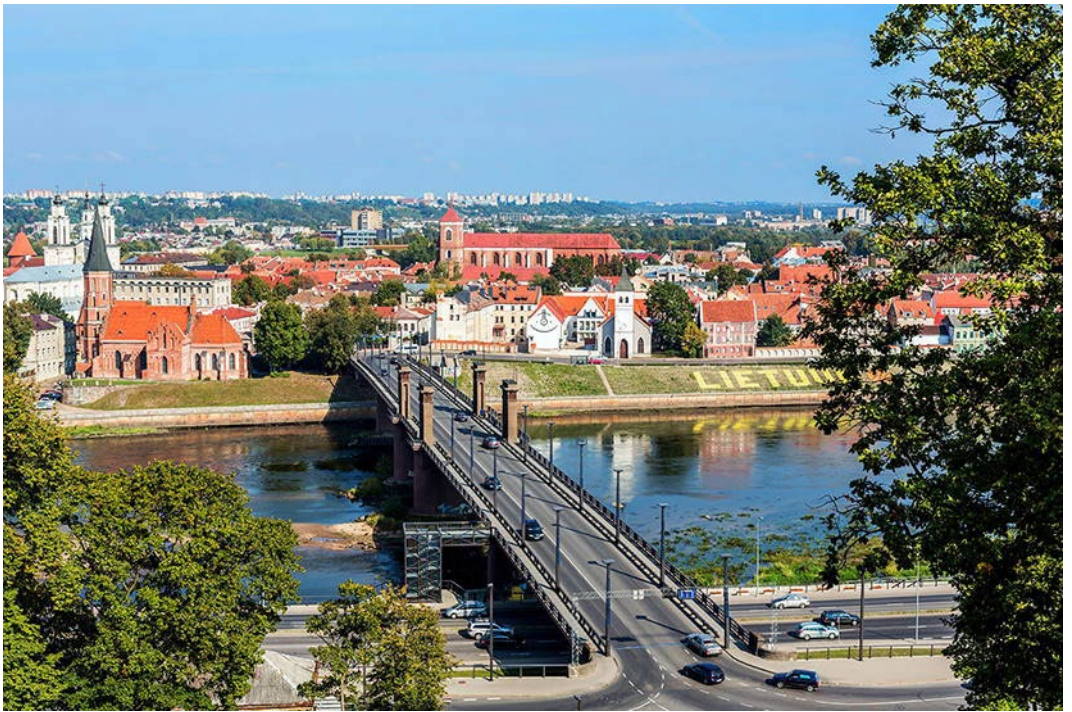
Pli detale pri la aboneblo de *La Ondo de Esperanto* legu en nia retejo:

<https://esperanto-ondo.ru/Lo-abon.htm>

Tribuno

Sur la supra foto estas la ĉefa konstruaĵo de la universitato Vytautas La Granda en Kaŭno, kie venontsomere okazos la 59aj Baltiaj Esperanto-Tagoj (BET-59). Jam nun vi povas konatiĝi kun Kaŭno per la artikolo de Vytautas Šilas.

Kaptu la okazon por trovi la urbon Kaŭno

La plur-jarcenta urbo Kaŭno (litove: Kaunas), kiu en 2022 estis la Kultura Ĉefurbo de Eŭropo, en 2025 gastigos la 59ajn Baltiajn Esperanto-Tagojn (BET-59). Veni al Kaŭno indas, eĉ endas ne nur pro BET mem. Estas tri gravaj kialoj pro kiuj vi venu kaj konatiĝu kun la neordinara urbo Kaŭno. La unua, kompreneble, pro Esperanto mem, ja Kaŭno estas la koro de Litova Esperantujo. La dua – pro interesaj muzeoj kaj subĉielaj vidindaĵoj. La tria – pro tio, ke la Hereda Komitato de UNESCO dum sia sesio de 2023 aprobis la Petskribon de Litovio “Moderneca Kaŭno: optimisma arkitekturo, 1919-1939”. Tial 44 plej elstaraj konstruaĵoj de la intermilita Kaŭno ekhavis la statuson de Tutmonda heredo.

Ne ĉiuj esperantistoj scias, ordinaraj turistoj des pli, ke Esperanto kiel reala internacia lingvo naskiĝis dank’ al financa subteno de kaŭnano Zilbernik, ke la biografio de L. L. Zamenhof estas ligita kun Kaŭno, ke en la urbo estas pli ol 30 konstruaĵoj,igitaj kun la agado de esperantistoj, kaj vi povos ilin viziti mem, kiam ajn.

La skriba historio de la urbo Kaŭno komenciĝis antaŭ 660 jaroj, kiam germana kronikisto priskribis gvtan militmarŝon de krucmilitistoj en 1361 – tiam li menciis la Kaŭnan kastelon (Castrum Kauen). La urbonomon oni originas de la (famili)nomo Kaunas, eble, la unua kastelmastro estis iu Kaunas. Cetere, en Litovio pli ol 100

familioj havas ĉi tiun nomon. Laŭ popola etimologio la urbonomo devenas de la adjektivo “kaunus” (batalema).

Vi ekvidos la restaĵon de la Kaŭna kastelo ĉe la kunfluejo de la du plej grandaj litovaj riveroj Nemunas kaj Neris. La kastelon atakadis germana krucmilitista ordeno, eĉ kelkfoje detruis ĝin. Litovoj ĉiam rekonstruis ĝin. Nun la kastelo reprezentas la plej malnovan en Litovio gotikstilan ŝtonan fortikaĵon el la mezo de la 14a jarcento.

La batalan pasintecon ilustras starigita en 2018 apud la kastelo impona skulptaĵo de la litova rajdbatalanto (forpelanto). La sama, kiun vi povas ekvidi sur la blazono de Litovio.

La pli ol centjaran bataladon kontraŭ la kruckavaliroj sukcesis fini la litova regnestro grandduko Vytautas la Granda (baptonome – Aleksandro). Li multfoje vizitis la kastelurbon Kaŭno. Por li en 1990 en la ĉefstrato de la novurbo Laisvės alėja (Aleo de Libereco) aperis elokventa monumento. Post li pri la landa kultura kaj ekonomia evoluo penis zorgi lia bonepo, grandduko Aleksandro (du jarojn antaŭ la morto li iĝis ankaŭ reĝo de Pollando). Tiu kelkfoje estis en Kaŭno kaj prezentis al ĝi kelkajn komercajn privilegiojn. Ankaŭ la grandduko Aleksandro estis honorita per impona

monumento, starigita en 2024 ĉe la avenuo Vytautas. Pri la urba historio oni povas multon ekscii en la Kastela muzeo kaj en la Urbodoma muzeo, ankaŭ en la Milit-historia muzeo de Vytautas la Granda.

En Kaŭno estas pli ol 40 muzeoj kaj muzeetoj. Ekzemple: Litovia Zoologia Ĝardeno (membro de Internacia Zooĝardeno Asocio, 2166 animaloj de 232 specioj), Aviada, Popol-instrumenta, Medicina kaj Farmacia, Pupteatra, Botanika Ĝardeno, Sakrala (en preskaŭ 360-jara monaĥejo de Pažaislis). Dum BET vizitu almenaŭ unu el ili. Eble unusola en la mondo kaj tre vizitata estas la Diabla muzeo de Žmuidzinavičius kun pli ol 3000 eksponaĵoj (la komencon por ĝi faris diableto, kiun al la fama pentristo donacis la ŝatata verkisto pastro Tumas-Vaižgantas, dirinte “por ke diabloj hantu vin dumvive”. Tamen, plej vizitendaj estu en la urbocentra Nacia Artmuzeo de Mikalojus Konstantinas Čiurlionis (lian 150an naskiĝdatrevenon oni festos en 2025), kaj la Litova Etnografia muzeo subĉiela, situanta je 20 km orienten de Kaŭno.

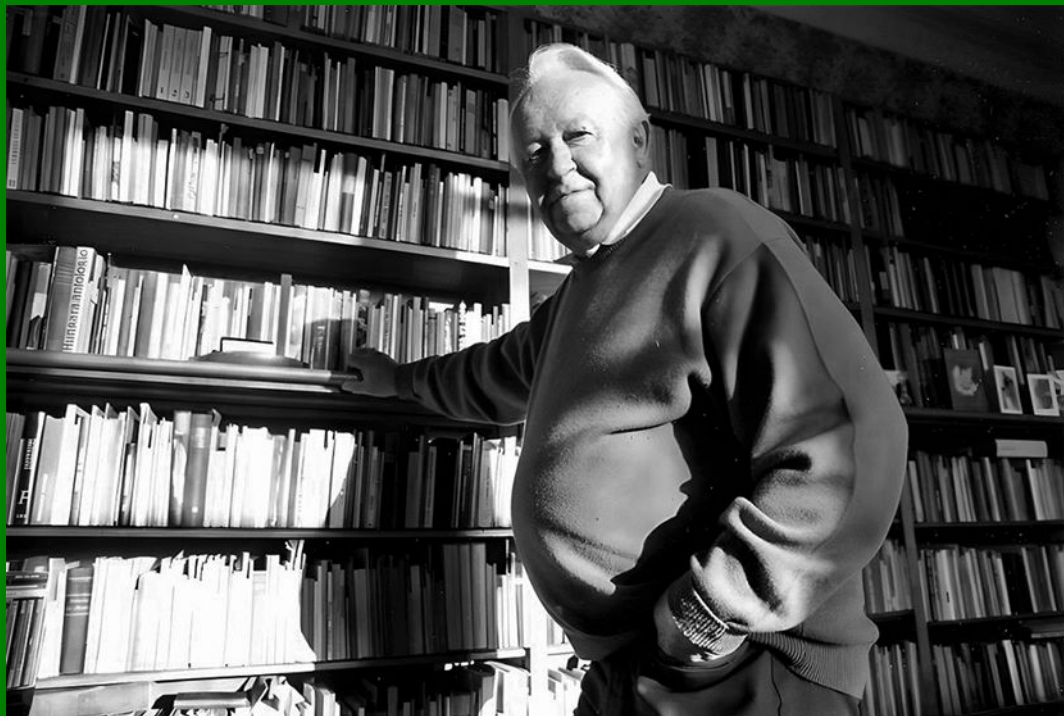
La Litova etnografia muzeo estas unu el la plej grandaj samspecaj muzeoj en Eŭropo. Ĝi estis malfermita en 1974, surborde de Kaŭna maro (rivera lago), apud la urbeto Rumšiškės. Nun en la 195-hektara areo lokiĝas 149 konstruaĵoj de popola arkitekturo, prezentantaj ĉiujn etnajn regionojn de Litovio. La muzeo eksponas ne nur lignajn konstruaĵojn de tradicia arkitekturo (ĉefe), sed ankaŭ teksaĵojn, meblaron, metiaĵojn, agroteknikaĵojn ktp. Entute 51 mil 420 eksponaĵojn. En la muzeo okazas diversaj tradiciaj kalendaraj festoj. Lastjare la muzeon vizitis pli ol 150 mil personoj. Ĝi estas la plej bona loko por ekkoni litovan etnan kulturon! Por ekvidi ĉion rezervu ne malpli ol duontagon.

La Nacia belarta muzeo de Čiurlionis, fondita en 1921, posedas pli ol 355 mil eksponaĵojn el popolarto, litova pentra kaj aplika arto, numismatiko. Tamen plej gravas, ke la muzeo estas la sola loko en la mondo, kie estas kolektita preskaŭ la tuta verkaro de la genia litova pentristo, simbolisto kaj komponisto Mikalojus Konstantinas Čiurlionis (1875-1911). En la Eŭropan kulturan historion li eniris kiel kreanto, kiu kunigis pentroarton kaj muzikon. La muzea galerio eksponas liajn pentraĵojn kaj grafikajn artaĵojn. Eblas akiri bonajn reproduktaĵojn de liaj bildoj. En la muzea muzika salono oni povas aŭskulti sonregistraĵojn de liaj muzikaj verkoj. Krom la konstanta eksponado de liaj verkoj, en la muzeo okazas ekspozicioj de aliaj kreantoj, diversaj koncertoj.

Ĝi estas demonstra versio de la 162-paĝa septembra *Ondo*. Por legi la tutan gazeton oni devas aboni ĝin. La jarabono kostas nur 15 eŭrojn.

Pli detale pri la aboneblo de *La Ondo de Esperanto* legu en nia retejo:

<https://esperanto-ondo.ru/Lo-abon.htm>

En la sekvaj du paĝoj vi povas legi la liston de la Esperantaj jubileo kaj memordatoj por oktobro 2024. Tamen la ĉefa aŭtuna Esperanto-jubileo okazos en novembro – antaŭ cent jaroj, la 6an de novembro 1924 naskiĝis William Auld. La 6an de novembro 2024 Esperanto-Asocio de Britio okazigos omaĝe al li ceremonion en la Nacia Biblioteko de Skotlando (Edinburgo), al kiu li donacis sian kolekton da proksimume kvin mil Esperanto-libroj.

Legu pli ĉe <https://sezonoj.ru/2024/09/auld-3/>

Jubileoj kaj memordatoj en oktobro 2024

1. Antaŭ 60 jaroj naskiĝis **Mariana Evlogieva** (Мариана Петрова Евлогиева, 1964-1981-), bulgara verkisto, entreprenisto kaj esperantistino; Esperanto-instruanto (1983-), aŭtoro de multaj artikoloj en/pri Esperanto, redaktoro de Esperanto-libroj; aktivulo kaj estrarano de Bulgara Esperanto-Junularo (1986-90) kaj Bulgara Esperanto-Asocio (2000-), ĉefdelegito kaj A-Komitatano de UEA (pluraj oficperiodoj ekde 2002); adaptinto de la zagreb-metoda lernolibro por bulgaroj (1991, rete kaj teletekste 1996) kaj de la multmedia kurso de Esperanto de Carlos Pereira (lumdisko 2003); membro de la Akademio de Esperanto (2022-).

5. Antaŭ 140 jaroj naskiĝis **Georges Warnier** (varnjé, 1884-1903-1953), franca komercisto kaj esperantisto; fondinto de Librejo de Esperanto (1906) kaj Domo de Esperanto (kun E. Archdeacon, 1928), prezidanto de la landa asocio UEF (1948-50), sekretario de la 10a UK (Parizo, 1914), prezidanto de LKK de la 24a kaj 35a UKoj (Parizo, 1932 kaj 1950); aŭtoro de kelkaj lerniloj, inter kiuj la plej populara *Esperanto manuel* (kun G. Chavet, 1907), kies 17a eldono aperis en 1958; ofta partoprenanto de la Esperanto-kabaredo *Tri koboldoj*.

13. Antaŭ 100 jaroj naskiĝis **Ignat Florian Bociort** (boĉórt, 1924-1969-2015), rumana lingvisto kaj esperantisto; fondinto kaj gvidanto de la kolektivo “Esperanto kaj interlingvistiko” ĉe Akademio pri Sociaj kaj Politikaj Sciencoj de Rumanio (1978-89); enkondukinto de Esperanto kiel nedeviga studobjekto en la filologiajn fakultatojn de Rumanio (1978), la unua prezidanto de la landa asocio EAR (1990), aŭtoro de kelkaj Esperanto-lerniloj kaj de interlingvistikaj libroj; honora membro de UEA (1998).

- Legu pli en la enciklopedio *Nia Diligenta Kolegaro* (p. 37-38).

14. Antaŭ 45 jaroj mortis **Milda Jakubcová** (fraŭline: Vasermanis, en la unua edzineco: Pirksts, 1899-1924-1979), latva oficistino kaj esperantistino, post la edziniĝo kun František Jakubec (en 1932) loĝinta en Ĉeĥoslovakio, Esperanto-instruistino kaj poetino (*Elektitaj versaĵoj*, 1969; *Estrado de animaloj*, 1970), tra-dukinta al Esperanto beletraĵojn el la latva, rusa, ĉeĥa kaj slovaka lingvoj.

26. Antaŭ 20 jaroj mortis **Chen Yuan** (1918-1931-2004), ĉina lingvisto, redaktoro, ŝtatoficisto (vicprezidanto de Ŝtata Skriblingva Reformkomisiono,

vicprezidanto de Ĉina Eldonista Asocio, direktoro de Instituto pri Aplika Lingvistiko ĉe la Ĉina Akademio de Sociaj Sciencoj, vicministro en Ŝtata Komisiono pri Lingvaj Aferoj) kaj esperantisto; redaktoro de la dummilitaj Esperanto-gazetoj *Informilo el Ĉinio*, *Justeco*, *Al Nova Etapo*, kunfondinto (1951) kaj ĝenerala sekretario de Ĉina Esperanto-Ligo (ĈEL) antaŭ la Kultura Revolucio; vicprezidanto (1980-89), prezidanto (1989-95) kaj honora prezidanto (1995) de ĈEL, redaktoro de pluraj Esperanto-eldonaĵoj, vicprezidanto de LKK de la 71a UK (Pekino, 1986); membro de la Honora Patrona Komitato de UEA (1986).

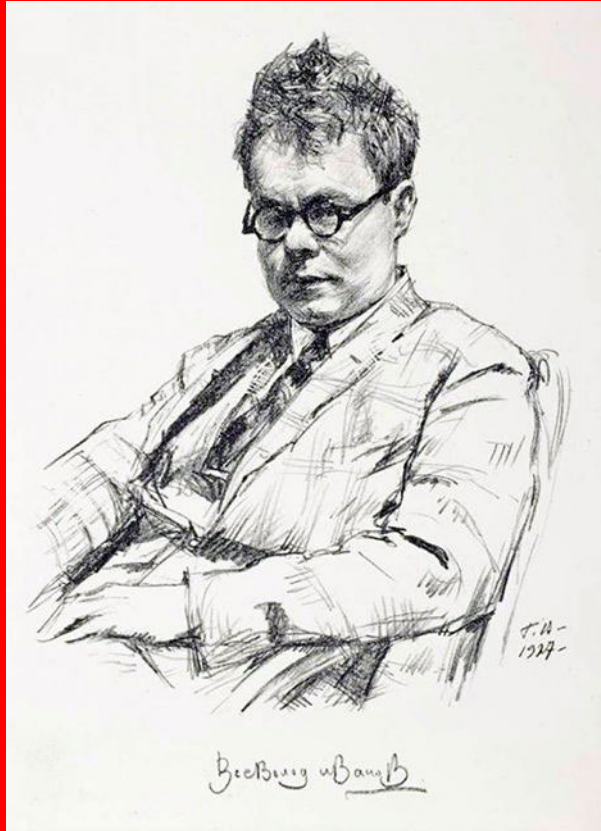
- Legu pli en la enciklopedio *Nia Diligenta Kolegaro* (p. 58-59).

26. Antaŭ 60 jaroj mortis **Rudolf Hromada** (1890-1907-1964), ĉeĥa bankoficisto kaj esperantisto; membro de Internacia Centra Komitato de Esperanto-Movado (1922-30), redaktoro de *Ĉeĥoslovaka Gazeto*, *La Progreso* kaj *Esperantista*, aŭtoro de kelkaj Esperanto-vortaroj, tradukinto de centoj da poemoj (parto de ili aperis en la antologio *Intima Triptiko*, 1978) kaj *Riporto skribita en la pendumila maŝo* (1979) de Julius Fučík; membro de Lingva Komitato (1921-48) kaj Akademio de Esperanto (1948-62); honora membro de UEA (1933).

30. Antaŭ 85 jaroj naskiĝis **Ivaniĉka Maĝarova** (Иваничка Райкова Маджарова, 1939-1989-), bulgara kulturfaka oficistino, verkistino kaj esperantistino; sekretario (1989-99), prezidanto (1999-2014) kaj vicprezidanto (2014-) de la Esperanto-Kulturdomo “Ivan Kirĉev” en Razgrad, senatano de la Esperanta Civito ekde 2000, lanĉinto kaj redaktoro de *Esperantista tribuno* (1991-), organizanto de la ĉiujara renkontiĝo EKRA kaj literatura konkurso Abritus; aŭtoro de la novelaro *Vi kaj mi* (2000) kaj de kelkaj dulingvaj poemaroj, interalie, de la hajkaro *Kardo sur kasko* (2010) kiu ricevis la premion “La verko de la jaro” en 2011; kompilinto de la antologioj *Sonoj kaj kredoj el Razgrad* (1999) kaj *Abritus: Poezia kaj humura antologio* (2016).

31. Antaŭ 115 jaroj naskiĝis **Ludwig Schödl** (1909-1928-1997), germana metisto, instruisto kaj esperantisto; aktivulo de la intermilita laborista Esperanto-movado (SAT, GLEA, IPE), pledanto por restarigo de Esperanto-movado en GDR, kunfondinto (1965) kaj vicprezidanto (1977-81) de Centra Laborrondo Esperanto ĉe Kulturligo de GDR, vicprezidanto de GDREA (1981); aŭtoro de la unua lernolibro de Esperanto en GDR (1967).

Kulturo

Dum jardekoj Vsevolod Ivanov estis konsiderata klasikulo de la Sovetunia literaturo, aŭtoro de la ade reeldonata “Kirastrajno 14-69”, funkciulo de la Sovetunia verkista unio, “edukito de Gorjkij” ktp. Sed li havis duan vivon, kaŝitan de ĉiuj, kaj liaj nepublikaj verkoj tute maltaŭgis por la kriterioj de la socialisma realismo. La 11a parto de “Rusa novelaro” enhavas kvin liajn prozaĵojn. (*Pentraĵo de Georgij Verejskij, 1937*)

Vsevolod Ivanov: nesufiĉe konata verkisto

Vsévolod Vjaĉeslávoviĉ Ivanón (Всеволод Иванов, 1895-1963) estas la unua aŭtoro el la jam prezentitaj en *Rusa novelaro*, kiu devenas ne el la Eŭropa parto de Ruslando, sed el la Azia. Li naskiĝis la 12an (Gregorie: la 24an) de februaro 1895 en la vilaĝo Lebjajĉje, en la Semipalatinska regiono (nun ĝi, renomita Akkuly, estas en Pavlodara regiono de Kazaĥstano) en la familio de la instruisto Vjaĉeslav Ivanov kaj ties edzino, kozakino Irina, fraŭline Savickaja, el familio de polaj ekzilitoj.

En la 14-jara aĝo li forlasis la hejmon kaj laboris kiel helpkomizo, riverŝipisto, portisto, vojaĝanta vendisto, cirka aktoro (fakiro, klaŭno, kanzonisto, batalisto...), vagabondis tra Siberio, Uralo kaj Centra Azio kaj fine en 1915 ekloĝis en Kurgan, laborante kiel kompostisto.

En la revolucia jaro 1917a Ivanov samtempe aliĝis al la menŝevista kaj socialista-revolucia partioj, poste al la bolŝevista, sed en 1919 li jam laboris en la Omska blankarmea gazeto *Vperjod*, verkante akrajn kontraŭbolŝevistajn felietonojn... Komence de 1920 li en blankarmea trajno fuĝis el Omsko orienten, sed en Novonikolajevsk (nun Novosibirsko) la trajno estis kaptita de ruĝuloj, kaj de neevitebla pafekzeko lin savis eksa kolego-kompostisto Nikolajev, rekoninta lin kiel iaman revolucionan aktivulon. Ivanov rezignis pri armeo kaj politiko, decidinte vivteni sin kiel verkisto, kaj en januaro 1921 kun helpo de Gorĵkij ekloĝis en Peterburgo.

La unuaj rakontoj kaj poemoj de Ivanov aperis en 1915 en uralaj kaj siberiaj gazetoj kun pluraj pseŭdonimoj. Siajn fruajn prozaĵojn Ivanov kolektis en la kaje-roj *La verda flamo* (Kurgan, 1916-17) kaj *Rakontoj* (1919), sed lia unua vera libro estis *La kornaĵoj*, kiun li mem kaŝe kompostis kaj presigis 30-ekzemplere en la blankarmea presejo. Sed la famo venis al li, kiam en la unua numero de la unua Sovetunia "dika" literatura revuo *Krasnaja novj* (La ruĝa novo, 1921, №1-2) aperis lia romaneto *La partizanoj* kaj baldaŭ ankaŭ *La kirastrajno 14-69*. En Peterburgo li aliĝis al la legenda verkista koterio "La Serapionaj fratoj" (laŭ la novelaro *Die Serapionsbrüder* de Hoffmann) kiel frato Aleut.

En 1923 Ivanov ekloĝis en Moskvo, plu verkante rakontojn, novelojn, teatraĵojn, sed ĉiam malpli "politike ĝustaj". Fine de 1926 aperis lia libro *La sekreto de sekretoj*, kiu iĝis eble la plej kritikita novelaro en la dua duono de la 1920aj jaroj, ja li kuraĝis en la klasbatala epoko trakti la misterojn de la homa animo. Ĉi tiun novelaron oni nomis "freŭdisma", "bergsonisma", "biologia", "kontraŭsocia" ktp kaj ĝian aŭtoron "laŭtparolilo de la reakcia socia tavolo" kaj "poeto de la putranta flistraro".

Fine, la monumenta *Literatura enciklopedio* (1930) jene karakterizis lin:

“La bildo de la kontraŭsocia homo, sklavigita de la primitivaj instinktoj, implete plenigas la tutan kreadon de Ivanov ... La kreado de la malfrua Ivanov estas fremda al la socialisma revolucio”.

Tio ŝajnis verdikto. Li aŭdis ĝin kaj faris konkludojn, ekvivinte duoblan vivon: dum jaroj kaŝe laborante pri siaj groteskaj romanoj *La kremlo* kaj *U* (aŭ *Y*), senprecedencaj en la rusa literaturo kaj aperintaj en lia patrujo nur post la falo de Sovetunio, kaj ne plu ĝenante la potenculojn per verkoj nekonvenaj al la epoko, kaj ili (la potenculoj) postenigis lin kiel sekretarion de la Sovetunia verkista unio kaj de ties Literatura fonduso.

Speciale atendindaj estis la interrilatoj de Vsevolod Ivanov kun Stalin, kiu en la fruaj 1920aj jaroj proponis, ke li, Stalin mem, verku antaŭparolon por la baldaŭ eldonota novelaro de Ivanov. Ivanov kuraĝe respondis, ke li ĝenerale ne ŝatas antaŭparolojn, precipe se tiujn verkas politikistoj.

Lia filo, eminenta filologo Vjaĉelav Ivanov (1929–2017), rememoris:

«La patro ekde la junaĝo konis la Gvidanton, li priskribis lin en sia frua novelo *La reveno de Budao* ankoraŭ kiel popolkomisaron pri naciaj aferoj, ili eĉ drinkis kune. Kaj la patro komprenis la esencon de tiu, kun kiu li interrilatis. Sed ankaŭ tiu komprenis, ke la patro komprenis lin! <...> Estis la rakonto “La bebo”, kies komencon Stalin sciis parkere, kaj li memoris ĝin ankaŭ post dudek jaroj kaj diris al Fjodor Panfjorov: “Jen kiel Vsevolod Ivanov verkis!” Ĉi tiu rakonto estis malpermesita dum la tuta Stalina epoko, ankaŭ poste oni ne tuj permesis [eldoni] ĝin».

Dum la tuta Sovetunia tempo estis daŭre presataj la “partizantemaj” verkoj de Ivanov, precipe la *Kirastrajno* (konata ankaŭ teatre kaj filme), sed ĉiam kun cenzura “korektado” de la originalo, en kiu la aŭtoro plurloke prezentis blankulojn ne negative, sed liaj literaturaj ĉefverkoj relegibliĝis nur en la 1990aj jaroj, kaj pluraj el liaj nepublikigitaj verkoj premiere aperis kaj aperas en la 21a jarcento.

Por la nuna kolekto ni elektis kvin verkojn. La plej frua el ili, *La kornaĵoj* probable estis verkita antaŭrevolucie kaj presita en la samtitola manfarita novelaro (1919). *La bebo* aperis en 1922; *La kampo* kaj *La vivo de Smokotinin* aperis en gazetaro antaŭ *La sekreto de sekretoj* (1926). Iom alia estas *Andreo Kuzjmiĉ*, verkita en 1940, sed unuafoje aperinta nur en 2012 kune kun tri samtempe verkitaj “nepublikaj” noveloj.

La tradukintoj frontis la tekstaron, spicitan de dialektaĵoj kaj kripligitaj vortoj, kiujn ni, kiam tio estis ebla, tradukis en la norman Esperanton. (Cetere, en la retrovitaj noveloj de la 1940a jaro kaj en postaj verkoj tiaj specialaĵoj mankas.) Ni esperas, ke ĉi tiuj tradukoj vekos vian intereson pri la verkaro de Vsevolod Ivanov.

Aleksander Korĵenkov

Vsevolod Ivanov

LA KORNAĴO

Ljonjka[1] kun aliaj knaboj vizitis la Turfan Lagaron kaj kaptis en akvo kornaĵojn: akvajn nuksojn de trapo kun ŝelo simila al malgrandaj kornoj. Ljonjka kaj la knaboj en la malhelbluan akvon ĵetis malnovajn bastajn matojn, per kiuj ili huligis la senmovan surfacon. Kaj eltiris ilin reen. Akrangulaj nuksoj kun gisfera koloro alkroĉiĝis al la mato, kaj la ĉasistoj kolektis milojn da ili. Estis varmege. Odoris scirpoj, kiel lakitaj brilis folioj de lapoj, kaj estis agrable malpezigi sian bruston per ĝoja krio:

– Donu-u korbo-ojn!

Kaj kiam de malproksime, de la Oblikva Monto la vilaĝon laŭ Irtiŝo[2] atingis la tondra muĝo de vaporŝipo, Ljonjka prenis sian korbon kun la kornaĵoj kaj kuris al la kajo. Li interesiĝis ne tiom pri komerco, kiom pri observado de la nekonata vivo, kuranta preter li. Sur la bordon elkuris kuiristoj, gajaj ŝipistoj, sinjoroj en mallongaj jakoj, kiel ĉe la filo de la popo, kaj sinjorinoj kun iaj nenaturaj voĉoj. “Ili portas siajn pantalonojn super la botoj, diabloj”, – envie pensis Ljonjka.

Hodiaŭ venis la plej granda vaporŝipo “Andreo” – blanka, kiel kapo da sukero, kaj tiel plena de tentoj kiel sukero. Preskaŭ ĉiuj kornaĵoj el ambaŭ korboj estis tuj aĉetitaj, restis nur iom sur la fundo. “Mi venu sur la ŝipon, – Ljonjka decidis, – se oni forpelos min, estu tiel, sed se mi donos al ili la kornaĵojn, eble ili ne pelos”. La malsupran ferdekon li jam kelkfoje vizitis kaj sufiĉe bone studis ĝin. “Necesas iri supren, ĉiuj de supre foriris al la bordo”.

Kaj Ljonjka, kun siaj korboj en la manoj, komencis grimpi supren laŭ la fera ŝtuparo. Li venis al la ferdeko.

Neniu estis en la koridoroj. Ljonjka ne estis videbla de la bordo – li eniris la ŝiprandon, kiu alfrontis Irtiŝon.

“Ĝuste – neniu estas, – glitis en lia menso, – ili estas stultuloj: de tia bona loko iris al la vilaĝo”.

Ljonjka sidiĝis sur benko, rigardis la kradojn, la balustradon, la plankon.

“Ĉio estas farbita, sed ĉe ni oni farbas nur ŝutrojn”.

Poste Ljonjka turnis sin kaj rigardis al la fenestro, ĉe kiu li sidis:

– Dika vitro. Ni ne havas tian eĉ en la preĝejo.

Li rigardis en la salonon kaj miris:

– Nu, frenezuloj: jenajn lumigilojn ili havas! Kaj la spegulojn!

En la salono, ĉe la piano, sub la floroj, sidis malgranda, pala knabino, leganta verdan libreton. “Saĝa, – pensis Ljonjka, – ŝi legas libron, ne kiel tiuj, kiuj vagaĉas

laŭ la bordo. Mi aliru ŝin, eble ŝi aĉetos la lastajn kornaĵojn". Kaj, kolektinte sian kuraĝon, li paŝis en la koridoron. Kun forte batanta koro, li prenis la vitran tenilon de la pordo: "Ĉu oni batos mian muzelon aŭ ne?"

La pala knabino ĉesis legi sian libron kaj perplekse rigardis al la lentuga, blankhara knabo en blua truhava ĉemizo, en mallonga, malpura pantalono kun korboj en la manoj.

– Kion vi bezonas? – ŝi demandis.

Ljonjka gratis sian ventron kaj, ronkinte, respondis:

– Nenion. Mi tiel.

– Kiun vi bezonas?

– Neniun. Eble vi aĉetu la kornaĵojn?

La knabino proksimiĝis kaj rigardis en la korbon.

– Kiaj malbonaj beroj.

– Vi mem estas bero, – Ljonjka koleriĝis, – se vi ne scias, do silentu. La kornaĵoj estas nuksoj, sed ne beroj.

– Nukso-oj... – la knabino tire diris, – mi ne havas monon, mia panjo ne donas al mi.

"Ŝajne vi mensogas", – pensis Ljonjka, denove zorge rigardante ĉirkaŭe.

"Ŝi estas malvigla kiel frostigita rapo."

– Sed vi povas kapti ĝin ĉe ŝi, – li proponis.

– Kiel do?

– Nu, kaŝe prenu, ĉu vi ne komprenas?

– Aĥ, ĉu ŝteli? Ne, oni ne devas ŝteli! Tio estas peko.

– Ŝtelado ne estas peko por etuloj, – diris Ljonjka serioze, – mia avino diras tion.

– Via avino nenion komprenas, ŝi estas neklera.

Ljonjka fajfis kaj sidiĝis sur seĝon.

– La avino scias, ŝi parolkuracas dentojn kaj kuracas malarian febron... sed vi mensogas, ke ŝi estas neklera. Sed la kornaĵojn mi donos al vi senpage, prenu.

– Sed kiel oni ilin prenu?

– Mi tuj montros.

Ljonjka prenis de la tablo malgrandan brilan tranĉilon kaj gisferan paperpremilon, direktis la tranĉilon al trapa nukso kaj frapis.

– Jen prenu, manĝegu ĝin, – li transdonis al la knabino blankan kernon eligitan el la kornaĵo, – tamen, ĉu plaĉas ĝi?

– Bonguste.

– Ĉu bone? Nu, mi por vi rompos ankoraŭ kelkajn, nur sukcesu meti ilin en la buŝon.

Ljonjka sidiĝis sur la plankon kaj komencis diligente rompi la kornaĵojn.

La knabino pensis dum kelka tempo kaj ankaŭ sidiĝis apud li.

Ili kviete konversaciis:

– Kio ĝi estas? – Ljonjka skuis la kapon al la piano.

- Piano, muziko.
- Kiu ĝin ludas?
- Ĉiuj.
- Ĉiuj? Vidu. Ĉu ankaŭ vi scipovas?
- Mi scipovas.

Ljonjka rigardis sian kunulinon kun respekto.

- Ĉu vi mensogas? Iru do, ludu ion.

La knabino kuris al la piano kaj sonigis kelkajn akordojn.

- Nu?

– Gurdo! Ĉe ni junuloj tirharmonikon ludas tiel, ke eĉ fajfo en oreloj estas. Nia muziko pli bonas. Ĉu vi scipovas ludi harmonikon?

- Ĉu harmonikon? Ne.

- Ĉu vi eĉ ne havas harmonikon? Nu kiaj homoj vi estas.

Ljonjka mungis sur la plankon kaj viŝis siajn fingrojn, kovritajn per fendetoj, per la pendanta kurteno.

- Ĉu via patrino estas riĉa? – li demandis la knabinon.

- Mi ne scias.

- Ĉu vere? Ĉu multajn bovinojn vi havas?

- Mankas bovinoj ĉe ni.

- Verŝajne vi mensogas. Ĉu vi havas ĉevalojn?

- Estas unu ĉevalo, paĉjo sur ĝi veturas al sia ofico.

– Do, malriĉaj, – kondolence Ljonjka diris, – sed kial vi vivas tiel? Kaj de kie vi venis?

- El la urbo.

- Vidu. Ĉiuj estas el la urbo. Kiel vi ne manĝas la kornaĵojn?

La knabino ridetis:

- Mi satmanĝis, mia patrino malpermesas al mi manĝi multe...

- Negrave, manĝu, mi ilin rompos ankaŭ por via patrino. Por ĉiuj sufiĉos. Manĝu.

- Kial vi estas tiom malpura? – la knabino demandis.

- Ĉu mi? Tute ne malpura... Mi banas min dek fojojn tage, mia haŭto jam fendiĝis.

- Ĉu vi en kuvo banas sin?

– En Irtiŝo, kaj foje mi venas al Hunda Jamla kun niaj knaboj, sed la vojo tien estas longa: ses verstoj.

- Ĉu vi ne timas?

- Kion ni devus timi? Estas timige nokte, tiam sorĉistinoj vagas.

- Ĉu ĉe vi estas sorĉistinoj? – kun ektimo sur la vizaĝo demandis la knabino.

- Multegaj...

- Ĉu vi ilin vidis?

Ljonjka ne volis perdi sian aŭtoritaton, kaj li mensogis:

- Mi vidis.

- Kiam? Rakontu, – la knabino kaptis lian manikon.

- Bone, – diris Ljonjka, – ĉu vi donos al mi la tranĉilon?
- Kiun tranĉilon?
- Tiun, per kiu ni rompas la kornaĵojn.
- Ĝi ne estas mia, mi donus ĝin al vi.
- Se ĝi ne estas via, do mi simple prenos ĝin. Oni ne ĵetu ĝin kie ajn.

Ljonjka metis la tranĉilon en sian sinon kaj komencis rakonti:

– Pasintjare mia avo Kalistrato kaj mi iris fiŝkapti: ni intencis establi hokitajn fiŝfadenojn. La sturgoj abundis, vere, grandaj kiel traboj. Do. La avo kaj mi trinkis teon vespere kaj kuŝiĝis por dormi, kaj la nokto estas luna, hela kvazaŭ tago. Kaj do ni vidas...

- Nu! nu! – la knabino urĝis lin.
- Do ni vidas...

Sed oni ne lasis lin fini la parolon: en la pordon ŝovis sin kapo kun pufa hararo, kaj alta virina voĉo demandis:

- Kion vi faras ĉi tie, Nora?
- Mi konversacias.
- Kun kiu?

La koro de Ljonjka premiĝis kaj li sentis ŝviton sur sia dorso.

– Kun li, kun la knabo.

La sinjorino rigardis al Ljonjka kaj kriis, kvazaŭ ŝi estus mordita:

– Kiu estas ĉi tie? Maria Pavlovna! Maria Pavlovna!

Enkuris alia virino, pli juna.

- Kial vi lasis la infanon sola? Maria Pavlovna?
- Mi... mi... por unu minuto... – konfuziĝis Maria Pavlovna.

“Mi estos vergita”, – pensis Ljonjka, tirante supren sian pantalonon.

- Kial vi estas ĉi tie? Ĉu? Kion? Kie estas la ŝipestro, voku ĉi tien la ŝipestron.
- Jen kornaĵoj... Aĉetu... – embarasite Ljonjka ial skuis la korbon, – kornaĵojn...
- Tuj mi instruos vin pri kornaĵoj!..

Enkuris la ŝipestro, forta viro kun la densaj brovoj kaj grumblema, kolera voĉo:

- Kion vi ĉi tie bezonas? Por kio vi enrampis?
- Li estis venenanta mian filinon per iu aĉaĵo! – la sinjorino ekscitiĝis.
- Ni bezonas kuraciston, kiel eble plej baldaŭ. Kuracisto!

La ŝipestro turnis sin kaj per sia polmo frapis la nukon de Ljonjka. La korbo de Ljonjka falis, el lia sino elsaltis la ŝtelita tranĉilo, sonorinta sur la planko, kaj mem Ljonjka ruliĝis sub la tablon.

– Dio mia! Krome li estas ŝtelisto. Li ŝtelis la tranĉileton, – la sinjorino kriis, – ŝipestro!

La ŝipestro ekhastis:

- Mi tuj faros, Via Ekscelenco.

Poste ĉio iĝis tute malbona... Amasiĝis homoj. Ljonjka estis trenita el sub la tablo, li kroĉiĝis al la tablotuko, deŝiris la tukon, de la tablo falis la tasoj kaj la tekruĉo.

– Diablido, – la kapitano kelkfoje frapis Ljonjkan per sia raspa manplato, – ne rampu tien, kie vi ne devas esti, ne rampu.

– Onklo, mi ne plu faros tiel, mi ne plu faros... – kriis Ljonjka.

Sub ridado de scipistoj, pasaĝeroj kaj kozakoj, li estis forpelita al la bordo laŭ la ŝtupareto.

Pro honto kaj ofendo, li kolere kriis tra larmoj al la ŝipestro:

– Redonu la korbon, dikventra koboldo!

La ŝipestro minacis al li per sia nodoplana pugno kaj sakris.

* * *

Ljonjka ne plu venas sur vaporŝipojn.

Kiam al la vilaĝo venas ŝipo, Ljonjka kuŝas sur la rando de la krutaĵo, manĝas kornaĵojn kaj ĵetas la ŝelojn en la akvon.

La ŝeloj turniĝante forfloras.

La rivero brilas, la suno varmigas la dorson, la akvo odoras.

Kun strida muĝo preterpasas blankaj, puraj, akurataj vaporŝipoj, plenaj de vivo fremda al Ljonjka.

“De kie diablo alpelas ilin?” – pensas Ljonjka.

Tradukis **Vladimir Jurganov**

Ĝi estas demonstra versio de la 162-paĝa septembra *Ondo*. Por legi la tutan gazeton oni devas aboni ĝin. La jarabono kostas nur 15 eŭrojn.

Pli detale pri la aboneblo de *La Ondo de Esperanto* legu en nia retejo:

<https://esperanto-ondo.ru/Lo-abon.htm>

Abstino

de Paulo Sergio Viana

Je la sunsubiro de mildvetera lundo, s-ro Breno subite blindiĝis. Li sentis strangan malkomforton en la maldekstra okulo, kaj en la daŭro de kelkaj sekundoj malleviĝis antaŭ lia rigardo peza, griza vualo, kiu kaŝis de lia vido ĉion. Absolute ĉion. Restis al li, de unu momento al alia, nur la dekstra okulo, kiu jam de longa tempo estis tre malsana, tiel ke li jam povis vidi ankaŭ per ĝi preskaŭ nenion: nek mienon de homo, nek figuron de besto, nek detalon de objekto, nek literojn sur libropaĝo. Unuvorte: en la lastaj horoj de tiu absurda lundo, s-ro Breno fariĝis preskaŭ tute blinda.

Li trenis sin al sia preferata fotelo en la vizitĉambro, por ordigi la pensojn. Kio okazis? Kia subita malsano atakis lin? Alproksimiĝis paniko. Ne, s-ro Breno, ĉiam memfida kaj racia homo, ne permesos al si invadon de paniko. Ĝi estas malsano, kiu postulas flegadon. Ni serĉu la medicinon, kiu certe solvos la problemon.

S-ro Breno ne tute trankviliĝis per ĉi tiu penso, sed sufiĉe por voki la filinon, kiu loĝas kun li. Ni iru al la sukurejo. Kaj li per serena voĉo lakone informis al ŝi pri tio, kio ĵus okazis. Ankaŭ ŝi ne panikis, sed rapide pretigis sin por irado al la sanservo.

Tie, la kuracisto estis ĝenerala klinikisto. Li tuj alvokis fakulon. Alvenis juna okulkuracisto, kiu aŭdis la informojn de la paciento, ekzamenis liajn okulojn per lanternetoj kaj trankvile sentencis:

— Temas pri hemoragio interne de la okulo. Venu morgaŭ al mia konsultejo por pli detala ekzamenado per aparatoj.

Li receptis gutojn kaj rekomendis absolutan ripozon kun la kapo pli alta ol la trunko. La sekvan matenon, s-ro Breno kaj lia filino iris al la fakula konsultejo. Post pluraj manovroj, li konfirmis la diagnozon.

— Ĉu mia vidado revenos? — nun lia voĉo iom tremis.

— Probable, jes. Sed tio postulos tempon, eble unu, eble du monatojn.

S-ro Breno kuntiris la brovojn.

— Probable? Ĉu vi ne estas certa pri tio?

— Certeco apartenas al dioj, ne al medicino, kara sinjoro. Mi povas nur diri: probable jes. Se tiu sango, kiu akumuliĝis en via maldekstra okulo ne malaperos pro la naturaj fortoj de via korpo, tiam ni devos operacii por forigi ĝin.

Kaj li signis senvorte, ke la konsulto finiĝis, por hodiaŭ. Li revenu post du semajnoj, por kontrolo.

* * *

S-ro Breno revenis al sia fotelo. Kion fari nun? Li ne povas iri sola el la hejmo, ne povas spekti televidon, komputilumi, ekzameni homajn mienojn. Sed ĉio tio ne tre gravas. Gravas vere, ke li ne povas legi siajn librojn. Jen tragedio. De multaj jaroj li legas multajn paĝojn ĉiutage, senescepte. Li povas vivi sen bifestoj, sen lakto kaj sen pano; li povas vivi sen baniĝo, sen komforta lito, sen homaj mienoj antaŭ si, eĉ sen sia preferata fotelo; sed ne eblas vivi sen libroj, nome sen legado de libro. Kion fari?

Pasis du, tri tagoj, kaj s-ro Breno ŝtoniĝis sur sia fotelo. Li apenaŭ manĝetis, apenaŭ trinketis akvon, lia mieno esprimis absolutan senesperon. De tempo al tempo li klopodis rememori soneton de amata poeto, penson de admirata eseisto, proverbon, citaĵon el klasika romano. Iom post iom lia memorkapablo komencis konfuziĝi.

La filino maltrankviliĝis. Li per malforta voĉo apenaŭ respondis banalajn demandojn. S-ro Breno malsaniĝis ne nur je la okuloj, sed ankaŭ (kaj precipe) je literaturabstino. Ne utilas denove alvoki kuraciston. Ne ekzistas tiu fako en la medicina kadro. La filino enpeniĝis, kaj per sia tipa ina intuicio ekhavis ideon.

— Se vi povus, kiun libron vi volus nun legi, paĉjo?

— Iun ajn, — li ne povis pli klare indiki.

Tio sufiĉis. La sekvan tagon, tuj post la magra matenmanĝo, la tintilo sonis kaj envenis vizitanto. Li estis dudekjara junulo, iom hontema kaj hezitema. La filino lin prezentis:

— Paĉjo, ĉi tiu estas Luko, studento de literaturo. Mi petis lin elekti libron por laŭtlegado. Li venos ĉiutage post la matenmanĝo, kaj legos por vi dum unu horo.

Malantaŭ siaj nefunkciaj okuloj s-ro Breno mienis surprizita. Sekvis nelongaj salutoj, Luko eksidis apud sia kliento kaj anoncis la titolon kaj la aŭtoron. S-ro Breno entuziasme rektiĝis sur la seĝo:

Ĝi estas demonstra versio de la 162-paĝa septembra *Ondo*. Por legi la tutan gazeton oni devas aboni ĝin. La jarabono kostas nur 15 eŭrojn.

Pli detale pri la aboneblo de *La Ondo de Esperanto* legu en nia retejo:

<https://esperanto-ondo.ru/Lo-abon.htm>

Veroniko

de Laure Patas d'Illiers

Ŝia persona nomo estis Veroniko; ŝia familia nomo estas ankaŭ la mia.

Pri ŝia ekzisto mi delonge forgesis.

La notario solene informas min pri la forpaso de mia onklino. Li elmontras taŭgan malgajan mienon kaj daŭrigas. La malfeliĉa evento okazis antaŭ unu monato. Akcidenta falo el fenestro. Tiam ŝajnis, ke ŝi ne plu havas familion. Nur poste lia notariejo esploris la aferon kaj malkovris mian ekziston.

Estante la ununura ido de la familio, mi heredas de ŝi. Laŭ la notario, de ŝia mono restis neniom post la pago de la entombigo. Fakte, iun taskon mi heredas: la posedanto de ŝia loĝejo postulas, ke ĝi estu tute malplenigita antaŭ la fino de la monato, por ke li ludonu ĝin al aliulo.

Mi iras malkovri la apartamenton, kie mia onklino loĝis. Nenion mi esperas. Plej probable la valoro de la ena fatraso estas malpli alta ol la kosto kiun mi pagos al rubaĵisto por forporti ĉion.

Kvara etaĝo. Ne estas lifto. Por ĉiutage supreniri kaj malsupreniri, necesas sanaj kaj fortikaj kruroj. Ŝi aĝis sepdek naŭ, laŭ la notario. La ŝtuparo odoras je supo, tradicia legomsupo el terpomoj kaj poreoj. Mi malfermas la enirpordon. La ligna planko malforte knaras sub mia piedo, ĵus ĉe la sojlo. Mi staras en la enirejo kun muroj malhele farbitaj. Ene estas nenio, krom eksmoda grizeflava pluvmantelo sole pendanta sur vestohoko.

Ĝi estas demonstra versio de la 162-paĝa septembra *Ondo*. Por legi la tutan gazeton oni devas aboni ĝin. La jarabono kostas nur 15 eŭrojn.

Pli detale pri la aboneblo de *La Ondo de Esperanto* legu en nia retejo:

<https://esperanto-ondo.ru/Lo-abon.htm>

Pri Faŭsto en Esperanto

Recenzo de Sergio Pokrovskij

Goethe, Johann Wolfgang von. *Faŭsto*. Partoj I kaj II / Tradukis el la germana Karl Schulze; Enkonduko kaj redaktado de Ulrich Becker. – Novjorko: Mondial, 2024. – 567 p.

Tipografio kaj ciferecigo

La libro aperis surpapere kaj bite (en PDF); mi uzis la bitlibron, laŭ mia prefero.

La teksto estas bele kompostita per la tiparo *Bookman SudEuro*. Tiu tiparo estas bone legebla kaj stile bone konvenas al la verko. Esence ĝi estas Okcident-Eŭropa vinda tiparo (CP-1252) en kiu 12 kodpoziciojn okupas la ĉapelitaj literoj Esperantaj laŭ ilia loko en la malnova normo Latino-3a (ISO-8859-3); ekz-e en la kodpozicio 253 la lokon de **ý** okupas **ŭ**. Kaj malgraŭ tio la tiparo sin prezentas kiel kodita laŭ CP-1251. Antaŭ 30 jaroj oni uzis tiun trukon por kontrabandi Esperantajn tekstojn en tiaman PDF-on. Tio plu funkcias por surekranigo kaj perokula legado, por printado; sed misfunkcias ĉe interago kun la modernaj programoj kaj aranĝaĵoj, kiuj interpretas la kodojn ne per la signobildo sed laŭ la signonumero en CP-1252. Ekz-e por trovi la nomon *Faŭsto* per normala legilo necesas serĉi (klavi) Faŭsto; simile se oni volas per alklako konsulti vortaron aŭ Vikipedion, kopii tekston ktp. Nun tiu truko ne plu necesas, nun eblas uzi Unikodon en PDF kaj havi ĉiujn Esperantajn literojn kiel tiajn. Prezenti la Esperantajn tekstojn Unikode nun estas la normo, kiun uzas i.a. «La Ondo de Esperanto» kaj «Monato».

Fine de la bitlibro, samkiel en la libroj paperaj, estas enhavtabelo kun paĝonumeroj sed sen alklakeblaj ligiloj. Fakte en PDF-libro pli oportunas *indekso*, kiun oni povas teni en aparta panelo sur la ekrano. Tia indekso disponeblas, sed ĝi estas tro maldetala (kaj cetere anglalingva): tie aperas *front cover*, *title page*, *copyright ... body*, *back matter*, *table of contents*, *back cover*. La tuta traduko estas referencata per tiu **body**, sen plua subdivido. Oportune detalajn PDF-indeksojn havas ekz-e multaj eldonaĵoj de [INKO](#).

Iom ĝenas ke la PDF-aj paĝonumeroj je 1 superas la tipografiajn.

Numerado de versoj

La tradukinto, *Karl Schulze* [ŝulce], diras en sia antaŭparolo (p. 33):

Kio koncernas mian Faŭst-tradukon, mi povas certigi, ke ĝi havas la saman versnombron kiel la germana teksto.

Tio estas granda kaj malofta merito. Ĝi ebligas numeri la tradukitajn versojn

kongrue kun la kanona numerado de la germana originalo; sed bedaŭrinde tia numerado mankas en la recenzada eldono (nur la enhavtabelo donas tri resumajn numerintervalojn por la Prologoj kaj la tutaj du Partoj — eĉ ne por la scenoj).

Verdire, unu el miaj kolegiinoj grumbas, ke la versionumeroj ŝin ĝenas dum legado; nu, en bitlibra eldono eblus kaŝi/malkaŝi ilin per musa alklako aŭ ŝvebo.

La tri meritoj

La libro komenciĝas per kvar antaŭparoloj:

- Antaŭparolo de la eldonejo
- Enkonduko de U. Becker [beker]
- K. Schulze: La aventuro de Faŭst-tradukado
- S. Fiedler [fidler]: “Amiko, grizas ĉiu teori”¹ – Pri la traduko de “Faŭsto” al Esperanto

Sume la tri antaŭparoloj de la libro prezentas tri ecojn laŭ kiuj oni taksu la valoron de la traduko:

1. Kompleteco: ĉu la tuta teksto estas tradukita?
2. Fidela esprimo de la senco.
3. Fidela esprimo de la metriko.
4. Trafa traduko de frazeologiaĵoj.

Tia, laŭ mi, estas la naiva ordo de prioritatoj. Pri la 1^a mi ne plu parolos, ĉar la Schulze-a traduko estas kompleta kaj ĉi-rilate havas nur unu rivalon, la tradukon de Norberto Bartelmes, kiu tamen kovras nur la Unuan Parton.

Koncerne la tri aliajn ecojn, reale en ĉi tiu traduko la plej atentita estas la 3^a, la metriko, al kiu fojfoje estas oferataj la du aliaj ecoj.

En tiu listo mankas ankoraŭ unu kriterio, tiom evidenta, ke oni ne multe ĝin atentat: kiom esperanteca estu la traduko?

Versofarado

Mi malfermis la libron. Tio estis eĉ pli malbona ol kion mi antaŭtimis: *Ester'* kaj *Atalja* estis en versoj. Oni scias, ke ĉio verkita en versoj estas malfacile legebla kaj seninteresa.

Anatole France. *La malgranda Peĉjo*.

Du malakordaj postuloj staras antaŭ tradukanto:

- La traduko fidele transdonu la metrikon de la originalo, tiel ke la germana leganto rekonu la bone konatajn versojn.
- La traduko estu bela kaj flua poeziaĵo Esperanta, kiun povu ĝui la publiko internacia.

K. Schulze konscias la neceson kompromisi; sed lia kompromiso biasas al la

unua postulo. Miaparte, mi pli atentus la duan. En sia *Enkonduko* U. Becker ilustras la situacion per la unua oktavo (okverso) el la *Dedição* de «Faŭsto».

La Dedição-ekzemplo (pp. 11-15)

La «Dedição», unuafoje en la poezio germana, estis verkita en oktavoj (italecaj okverso, *ottava rima*), sed diference de la itala tradicio, kie la rimoj estas plejparte inaj²: *ABABABCC*, Goeto³ elektis la skemon kun alternado (neoftan itale): *AbAbAbCC* (1 ina rimo *b* inter 3 versofinoj viraj).

La oktavoj bonege konvenas al la serene melankolia humoro de la Dedição; kial do tiu ŝanĝo?

Oni povus supozi, ke la alternado evitigas tedan unu-tonecon de la jambaj versoj; sed la tradicia dancanta rimskemo jam plene sufiĉas por tio. La vera kaŭzo estas la prozodio de la germana lingvo, en kiu oftas vortoj unusilabaj, kaj interalie, frazofine. Kun 3 viraj versofinoj el 8, la strofo iĝas tre komforta por la germana frazarangho.

Sed kiom ĝi estas komforta por la frazo germana, tiom ĝi estas maloportuna por la lingvoj kun la akcento fiksita sur la antaŭlasta silabo, kiaj estas la itala, la pola kaj Esperanto.

U. Becker komparas la tradukojn de la tuta unua oktavo fare de diversaj aŭtoroj; por ŝpari lokon mi prenu nur po la 2 unuaj versoj:

- 1 Ihr naht euch wieder, schwankende Gestalten,
- 2 die früh sich einst dem trüben Blick gezeigt.

U. Becker diras:

Ke bona traduko el la germana en alian lingvon eblas, montras la fama traduko en la anglan de Walter Kaufman (Novjorko, 1961), kiu de multaj estas rigardata la poezie plej bela angla traduko kaj la plej fidela al la germana teksto (...):

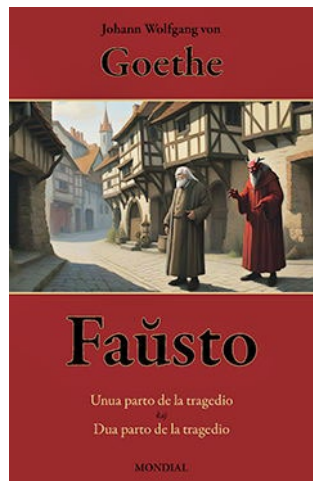
*You come back, wavering shapes, out of the past
In which you first appeared to clouded eyes.*

(Verdire, tiuj du linioj neniom impresas min verse. La anglaj vortoj estas tro mallongaj por esprimi melodion.)

Nu, pruvo per traduko angla ne konvinkas: la angla estas samtipa lingvo ĝermana, en kiu unusilabaj vortoj eĉ pli abundas ol en la germana. Kaj fakte ĉiuj versofinoj de la oktavo, ankaŭ la 5 inaj, en tiu traduko iĝis viraj (ĉar angle la inaj versofinoj malpli facilas ol en la germana). Tio estas pli granda devio ol la pola traduko per ĉiuj versofinoj inaj:

*Znów, duchy zwiewne, przychodzą do _mnie,
zjawione smętnym oczom przed latami.*

Simile ĉe Bartelmes (1923):

Vi formoj ŝancelemaj realvenas,
Montrintaj frue sin al vidmalklaro.

Tio certe sonas por mi pli poezie ol la ĉi-supra traduko angla. Iom ĝenas la fina kunmeto «vidmalklaro». Ĝi fidele respondas al *dem trüben Blick*, t.e. «al la malklara rigardo». Goeto en tri vortojn pakis tion, kion Puŝkino malvolvis en tri versojn⁴:

Kaj la romanprojekton mian	И даль свободного романа
Mi tra magia revkristal'	Я сквозь магический кристалл
Distingis tiam nur sen klar' ...	Ещё не ясно различал.

Mi ne povas juĝi, ĉu tio klaras germane, sed en ĉiuj tradukoj, kie oni provis esprimi ĝin ene de la verso 2, la rezulto estis fuŝa. Germane tiuj vortoj staras meze de la verso, kaj pro la rava melodieco de la frazo mi iel ne rimarkas ilin; sed ĉe Bartelmes la obstrukco aperas en la akcenta fina pozicio, kaj ankoraŭ en formo de aparte analizenda kunmetaĵo, kio pligrandigas la ĝenon.

Aliaj tradukintoj ŝanĝis «rigardo»n al «okuloj», kiel en la ĉi-supraj tradukoj angla kaj pola; tio malbonas, ĉar «okuloj» neprigas fiziologian vidadon optikan, dum ĉi-okaze temas pri metafora vidado mensa; kaj krome, ĉar «nubaj/malklaraj okuloj» impresas malagrabla kiel malsaneco, la pola tradukisto ŝanĝis tion al pli romantikaj «okuloj malgajaj» (*trübe* ankaŭ tiun signifon havas). Sed plimulto da tradukistoj simple preterlasis tion.

Krome, «frue» estas mistraduko. Germane *früh* povas signifi *iama*, *pasinta*, *estinta*; sed la Esperanta *frua* tiun signifon ne havas.

Schulze kombinis la *ŝancelemon* de la *formoj* kaj la *malklaron* de la *vido* en «figuroj svagaj»:

El fruaj tempoj sentas mi reveni
Al mia vid', figuroj svagaj, vin.

La dua verso estas 5-pieda jambo, kun vira versofino, samkiel la originalo. Sed la kosto de tiu heroaĵo estas granda.

Unue, la vortordo estas nenatura:

- Ĝi estas nekutima sintakse. Nur versofine post relego mi komprenis, ke «figuroj svagaj» estas alparolo.
- Ĝi estas nekutima prozodie. Normale la personaj pronomoj estas senakcentaj, kiel la germana *ihr* en la originalo. Ĉi tie ĝi ricevas ĉefakcenton, kaj ankoraŭ post alparola paŭzo.

Ĝi estas demonstra versio de la 162-paĝa septembra *Ondo*. Por legi la tutan gazeton oni devas aboni ĝin. La jarabono kostas nur 15 eŭrojn.

Pli detale pri la aboneblo de *La Ondo de Esperanto* legu en nia retejo:

<https://esperanto-ondo.ru/Lo-abon.htm>

Mozaiko

Se en Esperanta teksto presita aŭ reta vi rimarkis amuzan mistajpon aŭ alian kuriozaĵon, ne forgesu sendi ĝin al István Ertl aŭ al nia redakcia adreso. (La supra foto, trovita en Fejsbuko montras nian “reduktoron” dum prelego en la 58a BET en Tartu.

Bonan vojaĝon!

Eta plukaĵo da ŝercoj, publikigitaj okaze de la Monda Turisma Tago, ĉiujare festata en la mondo la 27an de septembro.

Turisto demandas: “Danke al frazlibro mi lernis demandi pri la vojo al hotelo aŭ vendejo. Sed kiel mi komprenu la respondojn?”

Laŭdire, se enigi bastonon al riĉa grundo de Taitio, matene ĝi transformiĝos je frukta arbo. Se fari same en Napolo, matene ĉirkaŭ la bastono amasiĝos fotantaj turistoj.

Limgardisto demandas turiston en la Pariza flughaveno:

- Celo de via vizito?
- Fanfaroni en Fejsbuko kaj Telegramo.

Kiel bone sin prepari al vojaĝo? Plej gravas duonigi la nombron de la kunprenotaj objektoj kaj duobligi la kunprenotan monon.

Ĉiĉerono gvidas turistojn tra longa kaverno kaj montras kelkajn skeletojn, ĉenitajn al muro. “Sed kio okazis al ili?” – “Ili ne donis temonon al sia ĉiĉerono!”

- Kiel pasis via feriado?
- Duonon da ĝi mi pasigis en montaro!
- Kaj la alian duonon?
- En gipsobandaĝo...

Grupo da turistoj subite alfrontas urson en arbaro. Gvidanto trankviligas ilin: “Ne timu, evidente ĝi jam estas sata!” – “Kial?” – “Mi jam longe ne vidas Johanon inter ni...”

Ĉiĉerono post longa marŝo alparolas sian grupon supre de la alta monto:

- Mi havas por vi du novaĵojn – bonan kaj malbonan. La bona estas ke kun granda peno ni tamen atingis la montosupron!
- Hura!!! Kio estas la malbona?
- Ni venis al malĝusta monto...

Plukis kaj tradukis **Stano Belov**

Sendu viajn ŝatatajn ŝercojn, kaj eble iu(j) el ili aperos en “La Ondo”.

Spritaj splitoj kaj preskeraroj

El la kolekto de reduktoro

Efektiva partiestro

Xi Jinping, ĝenerala sekretario de la Centra Komitato de la Komunista Partio de Ĉinio, faris gravan paroladon... (*Por potencigi la armeon necesas bone uzi militajn kompetentulojn*, 29jul2022, esperanto.cri.cn/recomended/3834/20220729/774265.html)

Ursa servo al nia beletro

La tekstoj de la premiitaj verkoj de la Belartaj Konkursoj 2023 (<https://esperanto-literaturo.com/> kaj <https://librejo.com>, stato 26 sep 2024)

En barko senpilota?

14:15: Ĉiĉerondado en la biblioteko (Auld estos celebrata en Edinburgo, <https://esperanto.org.uk/news/courses-events/auld-estos-celebrata-en-edinburgo-r247>, 22 sep 2024)

Postvivaj studoj

La mortinto studentigis ĉe fako germanlingvo ĉe Hankuk Universitato de Fremdaj Studoj... (*TERanido*, 2024, №332, p. 5.)

Gramera moŝto

Post li pri la landa kultura kaj ekonomia evoluo penis zorgi lia bonepo, granduko Aleksandro. (Ŝilas V. *Kaptu la okazon por trovi la urbon Kaŭno*, <https://sezonoj.ru/2024/09/bet-148>, 9 sep 2024)

Prefere Esperante ol virine

Esperanto estas... relative facile lernebla lingvo. Neniam mi sugestis, ke ĝi estas malfacila kiom la araba, ina aŭ rusa (Stefan MacGill, <https://groups.io/g/uea-membroj/topic/108123472>)

Kie la muzoj loĝas...

En Kaŭno estas pli ol 40 muzeoj kaj muzejetoj. (Ŝilas V. *Kaptu la okazon por trovi la urbon Kaŭno*, <https://sezonoj.ru/2024/09/bet-148>, 9 sep 2024)

Ni zumas kaj zumas konstante

Jen tre rezuma filmeto pri la 109a UK. (FB-grupo Esperantujo, <https://facebook.com/groups/185357291508002/posts/8193164837393834>)

Universala kondicionalo

... sume 854 homoj el 66 landoj aliĝis al la 109a Universala Kongreso de Esperanto, kiu okazus de la 3a ĝis la 10a de aŭgusto 2024 en Aruŝo (Tanzanio). (<https://sezonoj.ru/2024/08/afriko-48>, 24 aŭg 2024, trovis Ionel Oneț)

Plukis **István Ertl**

Perantoj de *La Ondo de Esperanto*

Belgio: Flandra Esperanto-Ligo, Lange Beeldekensstraat 169, BE-2060 Antwerpen.
Rete: retbutiko@fel.esperanto.be.

Brazilo: Brazila Esperanto-Ligo, SDS Ed. Venâncio III Sala 301, BR-70393-902 Brasília-DF, CEP 70.393-902. Rete: bel-abonservo@esperanto.org.br.

Ĉeĥio: Pavel Polnický, Lidická 939/11, CZ-29001 Poděbrady III. Rete: polnickypavel@seznam.cz.

Ĉinio: Zhang Yan, Linyi shi, lanshan qu, taihe huayuan, CN-276000, Shandong sheng.
Rete: 122309267@qq.com.

Estonio: Ahto Siimson, Kastani väikekoht 12-11, Paikuse, Pärnu maakond, EE-86602.
Rete: ahto.siimson@esperanto.ee.

Finnlando: EAF / Paula Niinikorpi. Rete: paula.niinikorpi@gmail.com.

Francio: Espéranto-France, 4 bis rue de la Cerisaie, FR-75004 Paris. Rete: info@esperanto-france.org.

Germanio: Wolfgang Schwanzer, Pfarrer-Seeger-Strasse 9, DE-55129 Mainz. Rete: abono@esperanto-buecher.de.

Hungario: Hungaria Esperanto-Asocio, HU-1146 Budapest, Thököly út 58-60. Rete: hungario@gmail.com.

Hungario: Eszperantó Alapítvány, Leiningen u. 4, HU-1193 Budapest. Rete: szilvasi@eszperanto.hu.

Italio: Itala Esperanto-Federacio, Via Villoresi 38, IT-20143 Milano. Rete: feisegreteria@esperanto.it.

Japanio: Japana Esperanto-Instituto, Sinzyuku-ku Waseda-mati 12-3, Tōkyō-to 162-0042. Rete: esperanto@jei.or.jp.

Katalunio: Sandra Vives Gomez, c/ Bonestar 64 3-3, 08940 Cornellà de Llobregat, (Barcelono). Rete: sandra@esperanto.cat.

Litovio: Litova Esperanto-Asocio, p. k 167, LT-3000 Kaunas-C. Rete: litova.ea@mail.lt.

Norvegio: Esperanto-Oslo, Morenefarefaret 8 A, NO-4340 Bryne. Rete: oficejo@esperanto.no.

Nov-Zelando: David Ryan, PO Box 3867, Wellington, NZ-6140. Rete: ryangomez@xtra.co.nz.

Ruslando: Галина Романовна Горецкая, 236039, Калининград, Старопрегольская наб., 10-13. Rete: laondodeesperanto@gmail.com.

Slovakio: Stano Marček, Zvolenská 15, SK-03601 Martin. Rete: stano.marcek@gmail.com.

Svedio: Leif Holmlund, Kågevägen 40 B, SE-931 38 Skellefteå. Rete: leif.holmlund@telia.com.

Usono: Esperanto-USA, 2014 Capitol Ave. #100, Sacramento, CA 95811. Rete: eusa@esperanto-usa.org.

Ĝi estas demonstra versio de la 162-paĝa septembra *Ondo*. Por legi la tutan gazeton oni devas aboni ĝin. La jarabono kostas nur 15 eŭrojn.

Pli detale pri la aboneblo de *La Ondo de Esperanto* legu en nia retejo:

<https://esperanto-ondo.ru/Lo-abon.htm>